ಮ. ಈ. ಗುರು

ಎಲ್. ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಬೆಂಗಳೂರು

ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ 2007

ಕ್ಷಿಪ್ರ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರ ನಿಪುಣ

ಮ. ಈ. ಗುರು

ಎಲ್. ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦೦೦೨

M. E. GURU
A Biography by **L. Shivalingappa,** artist and writer. Mobile: 9986881128
Published by **V. N. Mallikarjuna Swamy,** *Registrar*
KARNATAKA LALITHAKALA ACADEMY, Kannada Bhavana
J.C. Road, Bengalooru 560002. Phone: +91-80-22480297

Translated: N.B. Kaverappa

First Edition : 2007
Pages : 80
Copies : 1000
Price : 100/-

Book Designed and Conceived by
B.L. Narasimhamurthy
Mobile: 9972891207 Email: vibhinnamc@gmail.com

D.T.P. and Printing
YASHASVI PRINT-ADS
Phone: +91-80-23583831 / 9448373577
Email: yashasviads@yahoo.co.in

ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ವಿ.ಎನ್. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಸ್ವಾಮಿ, *ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು*
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕನ್ನಡ ಭವನ
ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦೦೦೨ ದೂರವಾಣಿ: +೯೧-೮೦-೨೨೪೮೦೨೯೭

ಅನುವಾದ: **ಎನ್.ಬಿ. ಕಾವೇರಪ್ಪ**

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೦೭
ಪುಟಗಳು : ೮೦
ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦
ಬೆಲೆ : ೧೦೦/-

ಮುಖಪುಟ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕವಿನ್ಯಾಸ
ಬಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ
Mobile: 9972891207 Email: vibhinnamc@gmail.com

ಮುದ್ರಕರು
ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಿಂಟ್-ಆಡ್ಸ್
86, 2ನೇ ಅಡ್ಡ ರಸ್ತೆ, ಕಾವೇರಿಪುರ, ಕಾಮಾಕ್ಷಿಪಾಳ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು 560079
✆ +91-80-23583831 / 9448373577 Email : yashasviads@yhaoo.co.in

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಕಳೆದ ನಲವತ್ತಮೂರು ವರುಷಗಳಿಂದ ಲಲಿತಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾಸಕ್ತರ ಹಾಗೂ ಕಲಾವಿದರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಸಾಧನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನೀಡುವ **"ಕಲಾವಿದರ ಮಾಲೆ"** ಪುಸ್ರಕಗಳನ್ನೂ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಲಾವಿದರ ಮಾಲೆಯು ಆಯಾ ಕಲಾವಿದರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೇ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗೂ ಅನುವಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಅವರ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಹೊರ ರಾಜ್ಯದ ಓದುಗರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಕಟಿತ **"ಮ. ಈ. ಗುರು"** ಅವರ ಪುಸ್ತಕವು ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಲೇಖಕರಾದ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಸ್ವತಃ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಲಾವಿದರ ಜೀವನ, ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ನೀಡಿ, ಉತ್ತಮ ಸ್ವರೂಪ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ,

ಈ ಮೊದಲು ಕಿರು ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಈಗ ದೊಡ್ಡ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಪಡಿಸಿ ಓದುಗರ ಕೈಗಿತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಎಂದಿನಂತೆ ಕಲಾಸಕ್ತರು, ಕಲಾಇತಿಹಾಸ ಪ್ರೇಮಿಗಳೂ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಆಶೀಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆರ್ಡ್ಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ವೀಣಾ ಎನ್. ಮೂರ್ತಿ ಅವರಿಗೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ವಿ.ಎನ್. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೂ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ

ಚಿತ್ರ-ಶಿಲ್ಪ-ಜನಪದ ಮತ್ತಾವುದೇ ಲಲಿತಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರಾದವರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಕಲಾವಿದರು ಲೇಖಕರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಕಲೆಯಷ್ಟೇ ಶ್ರಮಿಸಿ ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನರಿತು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎರಡು ವಿಶಾಲವಾದ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹರವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ-ಶಿಲ್ಪ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪರಿಗೊಂಡು ಅಪಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಹಲವಾರು ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ, ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ. ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ನೀಡುವಿಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಚಿತ್ರರಚಿಸಿ ಅಕ್ಲೆಂಡ್, ನ್ಯೂಜಿಲೆಂಡ್, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಹ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂಪರಣೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಇವರ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷತೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ನೂರಾರು ಸಂದರ್ಭ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಲ್ಲದೇ ಮರಳಚ್ಚು-ಥರ್ಮಾಕೋಲ್, ಪಿ.ವಿ.ಸಿ. ಪೈಪಗಳಂತಹುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಹೊಸತನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ಉದಯವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಲಾವಿದರು ಅಂಕಣ ಬರಹದ ಮೂಲಕ ನೂರಾರು ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಶಿಲ್ಪಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹತ್ತಕ್ಕು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುರಿತ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕ ಕಲಾಸಾಹಿತ್ಯಾಶಕ್ತರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಆಚಾರ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಭವನದ ಗೌರವ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಹಲವಾರು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಜಿ.ಎಂ. ಹೆಗಡೆ
ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ
ಶಿರಸಿ, ಉ.ಕ.

ಕ್ಷಿಪ್ರ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರ ನಿಪುಣ

ಮ. ಈ. ಗುರು

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ಸ್ವತಃ ನೋಡದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದೇಶ ಇಲ್ಲವೇ ಚಳುವಳಿಗೆ ಕರೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಇತ್ತು. ಅವರ ಮುಖಚಿತ್ರವನ್ನೇ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಆಂದೋಲನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು. ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿ, ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಸ್ವದೇಶಿ ಉಡುಪನ್ನೇ ಧರಿಸಿ, ಬಿಳಿಯರೇ ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಘೋಷಣೆಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ಮನೆ ಮಠ ತೊರೆದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಹಿಂಬಾಲಕರಾದದ್ದು, ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಹಿಂಸಾ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು ಬದ್ಧರಾದರೇ ಇನ್ನಿತರ ಮಂದಿ ಹೋರಾಟವೊಂದೇ ದಾರಿ ಎಂದು ಮಂತ್ರಿಸಿದರೆ ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಉದರುವುದಿಲ್ಲ ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆಯಲೇಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ದುಡಿಯುವ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದಿಂದಿಡಿದು ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರಗಳ ಜನರ ಗುರಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಅದುವೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೋರಾಟ. ಕೆಲವರು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೇ ಹಲವರು ಕಣ್ಗೇ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ಗುಪ್ತಚಾರರಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳರಸರೊಡನೆಯೇ ಇದ್ದು ಆಡಳಿತಾಂಗದ ಒಳಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವ ಕಲಾವಿದರು ಸಹ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಿಂದ ಮೂವರ ಹೆಸರನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ದಿ॥ ಆರ್.ಎಸ್. ನಾಯ್ಡು ಅವರು ಪೂನಾದ ಪರ್ಗುಸನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಯೂತ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೇರಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ೧೯೩೦ ಮತ್ತು ೩೪ರಲ್ಲಿ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕಠಿಣಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿದರು. ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ಯರವಾಡ ಜೈಲಿನ ಸುಖ ಕಂಡವರು. ಗಾಂಧೀಜಿ, ಮಹದೇವ ದೇಸಾಯಿ, ಜಮನಾಲಾಲ್ ಬಜಾಜ್, ಅಶೋಕಮೆಹ್ತಾ, ಡಿ.ಜಿ. ತೆಂಡೂಲ್ಕರ್, ಯುಸೋಫ ಮೆಹರಾಲಿ ಮುಂತಾದ

ಗಣ್ಯ ಚಳುವಳಿ ನಾಯಕರ ಒಡನಾಟವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದವರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ದಿನಾಚರಣೆಯಂದು ಲೆನಿನ್ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕ ಜೇಡಿಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜೈಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು. ಹಲವಾರು ತೆರನ ಹಿಂಸೆ ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ, ಹಾಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದಲ್ಲೂ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯತ್ತಲೇ ಗಮನಹರಿಸಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕಲಾವಲಯದಲ್ಲೊಂದು ಧೃವತಾರೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತಾದರು. ಜೀವನದ ಆರಂಭ ಅಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲೇ ಕಳೆದ ಇವರು (೫-೨೭-೮-೧೯೦೬, ಮ. ೬-೧೦-೧೯೮೫) ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರೆಂಬುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ.

ಎರಡನೆಯುವವರಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರದ ದಿ॥ ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯನವರು ೧೯೩೦ರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿನ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಮತ್ತೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಹಮದ್‌ನಗರದಲ್ಲಿನ ವಿಜಾಪುರ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಖೈದಿಯಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿ ನಂತರದಲ್ಲಿ ೧೯೩೯-೪೦ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೈಲು, ಬೈರಮಂಗಲ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಜೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸೆರೆಮನೆಯ ಸವಿಯನ್ನು ಕಂಡವರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಕಲೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಪೂರ್ಣ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭೂದೃಶ್ಯ ಚಿತ್ರರಚನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಪ್ರಚಾರ ಪಡೆದು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಹಲವು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಕಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದರು. (೧೯೧೦-೧೯೮೮).

ಮೂರನೇಯವರಾದ ಎಂ. ಈ. ಗುರು ಅವರಾದರೋ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಈರ್ವರನ್ನು ಸನಿಹದಿಂದ ಕಂಡವರು. ಕಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾದವರು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಶೆಯಲ್ಲಿ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಇದ್ದಲ ಮಸಿಯಿಂದ ಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಜೈಲರ್‌ನಿಂದ ಛೀಮಾರಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕಲಿಕೆ ಮಾಡಿದ ರೋಚಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಓದಬಹುದು.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮುದ್ದಾಪುರ ಇವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ತಾಯಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಮನೆ ಗುರುಗಳಾದ ಆದ್ವಾನಿ ಗವೀಮಠದ

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಾಯಿ ನೀ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಿನಗೊಬ್ಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ಅವನನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡು. ನಾವೇ ಸಾಕಿ ವಿದ್ಯಾವಂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಠದ ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು. ಕೆಲ ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಜನಿಸಿದವರೇ (೧೯೨೩) ಗುರುಪಾದಯ್ಯ. ತಂದೆ ಮಠದ ಈಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಭಜನೆ, ಸಂಕೀರ್ತನೆ, ಧ್ಯಾನ, ಧಾರಣ, ಪಠಣಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರಾದ್ದರಿಂದ ಅದೇ ಸಂಸ್ಕಾರ ಬಾಲಕ ಗುರುಪಾದಯ್ಯನಿಗೂ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಮೂರ್‍ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗುರುಗಳು ಬಂದು ಮಗನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳತೀರದ ಸಂಕಟ. ಇದನ್ನರಿತ ಗುರುಗಳು ನೀವೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಿಡಿ. ಇಲ್ಲವೆ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಬರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆದರು. ಇಂದು ನಾವು ಕಾಣುವ/ಕೇಳುವ ರೀತಿಯಾದ ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಸತ್ತರೆ ನಿನ್ನನ್ನೆ ನಂಬಿ ನಾ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನೀನೇ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾನಾದರೂ ಇರುವುದಾದರೂ ಏತಕ್ಕೆ? ಈ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಗೋಳಿಡುತ್ತಲೇ ತನ್ನಲ್ಲಿನ ಒಂದು ವಸ್ತುವು ಹೊರಹೋಗದಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಣಿಕ ವೈರಾಗ್ಯ ಅಥವಾ ಸ್ಮಶಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹದ್ದೆ ಸನ್ನಿವೇಷ ಗುರುಪಾದಯ್ಯನವರ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿತ್ತು. ಬಾಲಕನ ಲವಲವಿಕೆ ಚೂಟಿತನ, ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಚಾಚೂತಪ್ಪದೆ ಮಾಡುವ ಗುಣ ಅವರನ್ನು ಆಕರ್ಶಿಸಿತ್ತು. ಮಗನನ್ನು ಮಠಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ಬಗೆಯಾದರೂ ಹೇಗೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಮರುದಿನವೆ ಪಕ್ಕದ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಹೋದರಿಯ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲ ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಗುರುಗಳು ಬಂದಾಗ ಗುರುಪಾದಯ್ಯ ಊರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಮತ್ತೋರ್ವ ಮರಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಠಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಾದ ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ಸಹ ಶಿವೈಕ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಅವಕಾಶಗಳು ತಪ್ಪಿದವು. ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯೇ ಆಗದೆ ಉಳಿದಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ವಿಸ್ಮಯ.

ಕಲೆಯತ್ತ ಒಲವು

ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಸಂತ ಜೋಸೆಪ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ.ವರೆಗೆ ಓದಿದರೂ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಕುಟುಂಬ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿನ ತುಡಿತ ಓದಿಗಿಂತ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಹಾಗೆ ಚಿತ್ರಿಸುವ ತವಕ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣವಾದುದ್ದನ್ನು ಯತಾರೀತಿ ಬರೆಯುವ ಗೀಳು, ಶಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಚಿತ್ತಾರಗಳೇ, ತೋಚಿದ್ದನ್ನು ಗೀಚುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಡೆತ, ಒದೆತ, ಬಡಿತ, ಬೈಗುಳ ಇವೆಲ್ಲಾ ತೃಣವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲಸವು ಎಲ್ಲೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕೆಲಸಮಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ದ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಗಳಗನಾಥರ 'ಮರೆತುಹೋದ' ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕರ್ಮಕತೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಂಪೆಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕಲಾ ವೈಭವವನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನದುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ಕಲಾಭಿರುಚಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವರ್ಣಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ನೋಡಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗದರಿದ ಮಾಲಿಕನಿಂದಾಗಿ ಬೇಸತ್ತು ನಾನು ಎಂದಾದರೂ ಇಂತಹದೊಂದು ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯಲೇಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹವುಂಟಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಲಾಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಲಿಚ್ಛಿಸಿದಾಗ ಎದುರಾದದ್ದು ಯಾರು ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ. ಆಗ್ಗೆ ಧಾರವಾಡದ ಡಿ.ವಿ. ಹಾಲಬಾವಿಯವರ ಕಲಾಶಾಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅ.ನ. ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಕಲಾಮಂದಿರ, ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆ ಇವೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದವುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವರಿವರನ್ನು ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಪಡೆದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರೈಲನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದಾಯಿತು. ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಶಾಖೆಯಾದ ಮಹಂತಿನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅ.ನ.ಸು.ರವರನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮ ಅಳಲನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಾಗ ಹತ್ತು ರೂ.ಗಳ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ಸೇರ್ಪಡೆಗೆ ಒಪ್ಪಿದರಾದರೂ ಒಂದು ಕಡ್ಡಾಯ ನಿಯಮವ–

ನ್ನೇಳಿದ್ದರು. ಆಗ್ಗೆ ಧರ್ಮರಾಯನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಕಲಾಮಂದಿರ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಯಂತೆಯೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಚೌಕಟ್ಟು (ಫೋಟೋ ಫ್ರೇಂ) ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಲಸಿನ ಮರವನ್ನು ಕೊಯಿಸಿ ತಂದು ಒಣಗಿಸಿದ ನಂತರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹದಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅಭ್ಯಾಸವಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಇವರು ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ (೧೯೩೯-೪೧) ಚಿತ್ರಕಲಾಭ್ಯಾಸದ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಮದ್ರಾಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪೂರೈಸಿದರು. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಬಹಳ ಬೇಸರವು ಆಗಿತ್ತು. ತಿಂಗಳ ಶುಲ್ಕಕ್ಕೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹಲವು ಪಟ್ಟು ಅಧಿಕವಾದ ಕೆಲಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಲಾ ಕಲಿಕೆಗಿಂತ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತತ್ಪರಿಣಾಮ ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಗೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ಮತ್ತೆ ಎದುರಾದದ್ದು ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ. ಮಠ ಮಾನ್ಯಗಳ ಹುಡುಕಾಟದ ಆರಂಭ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದು ಇಂದಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಇವೆ. **'ಅನ್ನ ದಾಸೋಹಕ್ಕಿಂತ ಮುನ್ನ ದಾಸೋಹವಿಲ್ಲ ಅನ್ನತೋ ಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರಾಣತೋ ಪರಾಕ್ರಮಃ'** ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಮೊದಲು ಹಸಿದವನಿಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಇದು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಬಸವಾದಿ ಶರಣದಿಂದ ಬಂದ ಸತ್ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಟ್ಟದಪುರದ ಸ್ವಾಮೀಜಿವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ ಉಚಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿದ ನಂತರ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ. ಈ ಮೊದಲೇ ಅ.ನ.ಸು.ರವರ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸಿದುದನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ೩ನೇ ವರ್ಷದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತು. ಆಗ್ಗೆ ಎನ್.ಜಿ. ಪಾವಂಜೆಯವರು (ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್) ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೇ ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು, ಎಸ್. ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಎಫ್.ಎಂ. ಸೂಫಿ, ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ ಕಲಾ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದತ್ತ ತಿರುವು

ಆಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯವಾದ ಟಿ.ಎಸ್. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರಿಂದ ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ತರ ತಿರುವನ್ನು ಪಡೆಯಿತ್ತೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲಾಭ್ಯಾಸವೇ ನನ್ನ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು

ಪ್ರೇರಣೆ ದೊರೆಯಿತು. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಧೀಜಿಯವರ 'ಯುವಕರೇ ನೀವು ಏದ್ದೇಳುವವರೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರಕದು'. ಶಾಲಾಕಾಲೇಜನ್ನು ತೊರೆದು ಬನ್ನಿ. ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ಇದು ಗುರು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಗಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತ್ತು. ಚಳುವಳಿಗಾರ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರ ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ದೊರೆತದ್ದು ಹಾಲುಜೇನು ಬೆರತಂತಾಗಿತ್ತು. ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹುಡುಗರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆರವಣಿಗೆ ನಡೆಸುವುದು ಶಾಲೆ ಮುಂದೆ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತ ಮತ್ತು ಚೌಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಘೋಷಣೆ ಕೂಗುವುದು– 'ವಂದೇಮಾತರಂ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವುದು ಪೊಲೀಸರಿಂದ ವದೆ ತಿಂದು ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆ ಅಥವಾ ದಿನಪೂರ್ತಾ ಇದ್ದು ಬರುವುದು, ಮಾರನೇ ದಿನವೂ ಅದೇ ದಿನಚರಿ. ಹೀಗೆ ಘೋಷಣೆ ಕೂಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಶ ಹಿರಿಯನಾಯಕರಿಂದ ಬರತೊಡಗಿತು. ಎಚ್.ಸಿ. ದಾಸಪ್ಪ ಯಶೋದರಮ್ಮ ಮುಂತಾದವರು ರಹಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಮಾರ್ಗ ಬೋದಿಸಿದರು. (೧೯೪೨ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿ)

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಏಳೆಂಟು ಗಂಟೆಯೊಳಗಾಗಿ ಊಟ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರೊಡಗೂಡಿ ಏಳೆಂಟು ಮೈಲಿ ದೂರವಿರುವ ಪಡುವಾರಳ್ಳಿಗೆ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಯಣ. ಇವರು ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ದಾಸಪ್ಪನವರು ಒಳಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಂದಂದಿನ ಚಳುವಳಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ನಾಳಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಲಿ ನಕಾಶೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಸೊಗಸಾದ ಊಟವನ್ನಿಕ್ಕಿ ಕೈಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿರುವಂತೆ ಹಿತನುಡಿದು ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಂದಿನ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಗುರು ಅವರು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಪುಳುಕಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದು ದಿನ ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು (ಪೋಸ್ಟರ್ಸ್) ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು ಪೊಲೀಸರ ಕಣ್ತಪ್ಪಿಸಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರಲಿಕ್ಕಾಗದೇ ಮರದಡಿಯಲ್ಲೋ, ಇಲ್ಲವೇ ಯಾರದಾದರೂ ಮನೆಯ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯ ಪೂರ್ವ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚಲನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇವರೀರ್ವರು ತಾವಿದ್ದಲಿಂದ ಹೊರಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಕ್ಕೆ ಇತರರು ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೇಳುವ ಮುನ್ನವೇ ಹಾಜರಾಗಿ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೇನೋ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬರುವಂತೆ ಇತರರೊಡನೆ ಮಿಳಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಕಾವಲುಗಾರನ ಕಣ್ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಿಗೆ ದೂರು ಮುಟ್ಟಿ ಅವರಿಂದ ಹಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ ಬೈಸಿಕೊಂಡು ಅನ್ನವಿಲ್ಲದಂತೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು ಉಂಟು. ಏನಾದರಾಗಲೀ ಗುರಿ ಒಂದೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಒಮ್ಮೆ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೈಲ್‌ಗೆ ಹಾಕಿ ಗಲಾಟೆಯನ್ನು ತಹಬಂದಿಗೆ ತರುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ. ಆಗ ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮದ್ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್‌ರವರ ವರ್ದಂತಿ ಬರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಗರದ ತುಂಬಾ ಸಿಹಿ ಹಂಚಿಕೆ ಅರಮನೆಯಿಂದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕಛೇರಿಗಳು, ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಆನಂದೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅವರ ಛಾಯಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೂ ಅರ್ಪಿಸಿ, ನಮ್ಮನ್ನಾಳುವ ನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳು ಚಿರಾಯುವಾಗಲಿ ಎಂದು ಶುಭ ಕೋರುವುದು ಸರ್ವೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ದಿನ ಅವರ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕುಶಾಲ ತೋಪು ಸಹ ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಚಳುವಳಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹ ಬರುವುದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ? ಅವರಿಗಾಗಿರುವುದು ಬರೀ ಕಹಿ ಮಾತ್ರ, ಗುರು ಅವರು ಇದನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ನಾಡಿಗೆ ನಾಡೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಗಲಿರುಳು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾಜವೈಭೋಗವಾದರೂ ಏತಕ್ಕೆ? ಇವರ ಪೋಟೋ ಇಡುವ ಬದಲು ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿವರ ಚಿತ್ರವನ್ನೇಕೆ ಗೌರವಿಸಬಾರದೆಂದು ಆಲೋಚನೆ ಬಂದದ್ದೆ ತಡ ಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರರಚಿಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು **'ವಂದೇಮಾತರಂ', 'ಏನೇ ಬರಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿರಲಿ'** ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಜೈಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಇದನ್ನು 'ಅಳಿಸುತ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ' ಎಂದು ವಾಗ್ವಾದಕ್ಕಿಳಿಯುವ ಸಮಯದೊಳಗೆ ಗಾಂಧಿ ಭಾವಚಿತ್ರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್‌ರವರ ಚಿತ್ರ ಸಹ ಬರೆದು ಜೈಲರ್‌ನಿಂದಲೇ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದದ್ದು ಗುರು ಅವರ ಜೀವನದ ಮರೆಯಲಾಗದ ಘಟನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಊಟ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಬಂಧಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಿರುಕವನ ಅಥವಾ ಪದ ಹೀಗೆದೆ.

ಹನುಮಂತರಾಯ, ಬಿ.ಟಿ. ರಾಮಯ್ಯನ ಬಂಟ
ಮೈಸೂರು ಜೈಲೇ ವೈಕುಂಠ
ಅನ್ನ ತಿಂದವ್ರಗೆ ಬಲು ಸಂಕಟ

ರಾಮಯ್ಯನೆಂಬ ಹೋಟೇಲ್ ಉದ್ಯಮಿ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಊಟ ಒದಗಿಸುವ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದಿದ್ದು ಆತನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಹನುಮಂತರಾಯ ಎಂಬುವರಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ತೆರನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳರಸರನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತಿಯುನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾಡಬಾಂಬ್ ಸ್ಪೋಟಿಸುವುದು. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು ಗುರು ಮತ್ತವರ ಸ್ನೇಹಿತರ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಎಸ್.ಸಿ. ದಾಸಪ್ಪ ಅಗರಂ ರಂಗಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರ ಭಾಷಣಗಳಿಗೆ ಜನ ಸೇರಿಸುವುದು, ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹಂಚುವುದು. ನಾಯಕರ ಬರುವಿಕೆ ಹೋಗುವಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೊಲೀಸರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸದಾ ರೇಖಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು (Sketch Book) ತೋರಿ ನಾನು ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ನನ್ನ ದಿನಚರಿ ಹಾಜರಿ ಪುಸ್ತಕ ನೋಡಿ (Attendence Book) ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಹಾಜರಾಗುತ್ತೇನೆ. ಬಿಡುವಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನಗೂ ಚಳವಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ಪೊಲೀಸ್ ಕಲೆ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದರಂತೂ ಅವರನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖಚಿತ್ರ ಬರೆದು ಅವರಿಂದಲೇ ಮಸಾಲೆದೋಸೆಗೆ ಆಗುವಷ್ಟು ಹಣ ಪಡೆದುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೇ ಕೆಲವು ಪೊಲೀಸರು ಈ ಸ್ಕೆಚ್ ಪುಸ್ತಕ ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಹತ್ರನೇ ಇಟ್ಟುಕೋ ನೀನು ಏನು ಮಾಡುವೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವದೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು, ತಡೆಯಲಾರದೇ ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ನಿಕ್ಕರ್ ಒದ್ದೆಯಾದದ್ದು ಇವೆಲ್ಲಾ ಗತಕಾಲದ ಒಂದು ನೆನಪು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೇ ಅವರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಮುಂಚೂಣಿ ನಾಯಕನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಗುಪ್ತವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು (Under ground work) ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿದೆ ನನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಿದೆ. ಅರ್ಹತಾ ಪತ್ರ, ಪ್ರಶಂಸಾಪತ್ರ ಇದೆಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಗೆ ಮಾತ್ರ, ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ದಾಖಲೆ ನನ್ನ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿದೆ. ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯೋಧರು ಎಷ್ಟು ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸ್ವಾರ್ಥ ಪರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಎಂಬುದು ಹೇಳಲಾರದಷ್ಟು ಹೊಲಸಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದೈನಂದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ ನಾಡದಿರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ಚಳುವಳಿ ನಡೆಯಿತೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಅಂತ್ಯವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಕೂಗು. **'ಭಾರತ ಒಂದೇ'** ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ, ಎಂಬ

ಧ್ವನಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ ಜನಾಂಗೀಯ ದ್ವೇಷ, ಮತ್ತು ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ತತ್ಫಲವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಜೈಲು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗಮನ ಚಿತ್ರಕಲೆಯತ್ತ ಹೊರಳಿತೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಲಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎರಡನ್ನು ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಗುರು ಅವರು ಕಲಾ ಡಿಪ್ಲೊಮಾವನ್ನು ಮೊದಲನೆ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಒಂದು ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ (೧೯೪೪). ಇವರ ದ್ವಿಮುಖ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಎನ್.ಜಿ. ಪಾವಂಜೆಯವರು ತಮ್ಮ ಕೊಠಡಿಗೆ ಕರೆಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರೂ ನಿಂತೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ನಿಜವಾಗಲೂ ನೀನು ನಮ್ಮ ಕಲಾಶಾಲೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ತಂದಿರುವೆ. ಸುಮಾರು ೧೫೦ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರುವ ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವನು ನೀನೊಬ್ಬನೆ ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗುರು ಅವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಅವರಿಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಬಂದಿತ್ತಂತೆ. ಪಾವಂಜೆಯವರು ಹಾಗೆ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿ ನೀನು ರೂಪಶಿಲ್ಪ ತರಬೇತಿಗೆ ಸೇರಿಕೊ (Modeling course) ಸಾಧ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲಾ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಎನ್ನುತ್ತಾ ಎರಡು ವರ್ಷದ ರಿಯಾಯಿತಿ ನೀಡಿ ಮೂರನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರಂತೆ.

ಮಾಡಲಿಂಗ್‌ನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಮಣ್ಣನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹಲವು ವಿಧ ಹೂಬಳ್ಳಿ, ಆನೆ ಕುದುರೆ ಸಾಲು, ಮಕರವ್ಯಾಳಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಹಲಗೆ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಆಳದ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಮಾದರಿ ಕೊಟ್ಟು ಅದರಂತೆ ಮರು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ವಿಧಾನ ನಂತರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಂತೆ ತದ್ರೂಪ ತರುವ ತರಬೇತಿ, ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ ದೇಹವನ್ನು ವಿವಿಧ ಆಕಾರ ಮತ್ತು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಯ ಕೆಲಸದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ವೇಲಾಯುಧಚಾರ್ ಅವರಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ದಾರಿ

ಮಾಡಲಿಂಗ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿದ ಮರುವರ್ಷವೇ ಬದನಾಳ್ ಖಾದಿ

ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಕಾರನಾಗಿ (Designer) ಸೇರಲಿಚ್ಛಿಸುವವರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೆಂದು ಆ ಇಲಾಖೆ ತಿಳಿಸಿದುದರ ಅನ್ವಯ ಪಾವಂಜೆಯವರು ಗುರು ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊ ಜೊತೆಗೆ ನಿನ್ನ ಸಹಪಾಠಿ ಕಲಾವಿದರಿದ್ದರೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ನಾನು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಜೀವನದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಜಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬದನಾಳು ನಂಜನಗೂಡಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ೧೦ ಕಿ.ಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಕೈಮಗ್ಗದ ಮೂಲಕ ಸೀರೆ ನೇಯ್ಗೆ, ಹೊದಿಕೆಯ ರಗ್ಗುಗಳು, ಟವಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು ಸುಮಾರು ೨೫ ಜನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದು ಗುರು ಅವರನ್ನು ಡಿಸೈನರ್ ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಕ್‌ಮೇಕರ್ ಹುದ್ದೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಬಟ್ಟೆಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಬಣ್ಣ ಕೂಡಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಲವು ನಮೂನೆ ಚಿತ್ತಾರಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸುವ (ಡೈಯಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್) ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಚಿತ್ತಾರಗಳನ್ನು ಮರದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕೆತ್ತುವ (Block Making) ವಿಧಾನವನ್ನು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕಲಿತ ನಂತರ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಕೈಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಒಂದೊಂದು ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ತಾರಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಅಚ್ಚನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಾರದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿ ಅಚ್ಚನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಎಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ (Research and development) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೃಹತ್ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕ ಮಾಡಿ ತಜ್ಞರನ್ನೇ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೇ ಆಗಿನ್ನು ಇಂತಹ ಪದ ಬಳಕೆಯು ಸಹ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅನುಭವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನರಿತ್ತಿದ್ದ ಗುರು ಅವರು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಅಲ್ಲಿನ ಲಭ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಕರ್ಷಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಚ್ಚನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷ (೧೯೪೬-೪೮) ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಇವರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಎರಡು ಕೆಲಸಗಳಾದ ಕ್ಷಿಪ್ರರೇಖಾ ಚಿತ್ರರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಗತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸದೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ ಪಾವಂಜೆಯವರು ನಮ್ಮ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ

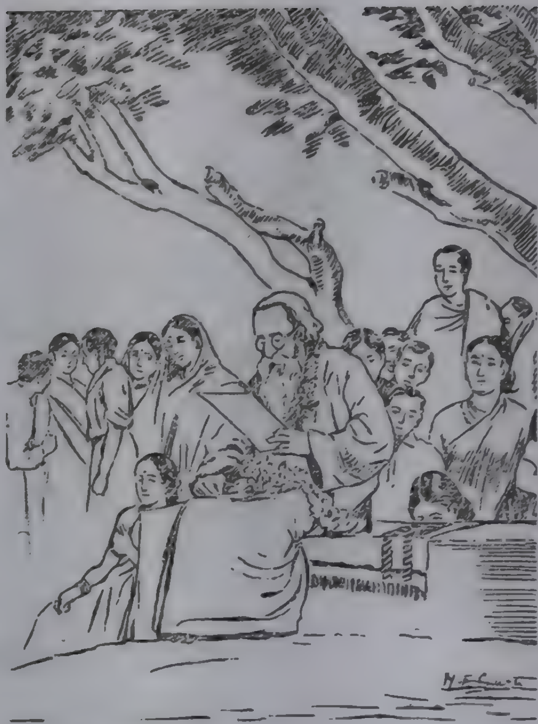

ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವುಡ್ ಕಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಕ್ ಮೇಕಿಂಗ್ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ತೆರೆಯುವ ಆಲೋಚನೆ ಇದೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುಬಿಡು ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದುದನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೇ ಈ ಅಲೆಮಾರಿತನ ತಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ! ಎಂದು ನನಗೆ ಈಗ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಕಲಾನುಭವ

ಖಾದಿ ಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಸಿಕ ವೇತನ ನಲವತ್ತೈದು ರೂ.ಗಳಾಗಿದ್ದು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ತೊಂದರೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಕೆಲಸದ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗುರು ಅವರ ಆಪ್ತರು. ಹಿತೈಷಿಯು ಆದ ಗುರುನಂಜಯ್ಯ ಅನ್ನುವವರ ಮೂಲಕ ನವಜ್ಯೋತಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತು. ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದಲೇ ಸೇರಿದ ಗುರು ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಾಗತವು ದೊರೆಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೊದಲ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಆದ ನವಜ್ಯೋತಿಯ ೯ ಜನ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಕಲಾ ನಿರ್ದೇಶಕ ಎಂಬಾರಯ್ಯ ಅವರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣವೇ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾದುದರಿಂದ ರಸ್ತೆದೃಶ್ಯ, ರಂಗುರಂಗಿನ ಮಹಲ್, ಸೆರೆಮನೆ, ಅರಮನೆ, ಉದ್ಯಾನವನ, ಬಂಗಲೇ, ಗುಡಿಸಲು, ಕೈಲಾಸ, ವೈಕುಂಠ ಚಲನಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಂತಹದು ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಅದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಒಳಗೆ, ಅಥವಾ ಹೊರ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ (ಸೂಟಿಂಗ್) ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮರಗೆಲಸ (Wood Work) ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗೆಲಸ (Painting) ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಚಲನಚಿತ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕನ ಆಣತಿಯಂತೆ ಕಲಾ ನಿರ್ದೇಶಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ್ಗೆ ಈಗಿನ ಹಾಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊರಾಂಗಣ ಚಿತ್ರೀಕರಣವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. (Out door shooting) ಎಲ್ಲವೂ ಒಳಾಂಗಣವೇ. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಾಲ್‌ಷೀಟ್ ಇದೆ ಎಂದರೇ ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ನಿಯಮಿತವಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಊಟ, ನಿದ್ದೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಗುರು ಅವರಿಗೆ ಹೊಸದೆನಿಸಿದರೂ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿತ್ಯವೂ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ನಂಜನಗೂಡಿನಿಂದ ಬಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಲಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸೇರಿದಂತೆ ಅವರ ಸಹ ಕಲಾವಿದರುಗಳು ಯಾವುದೇ ಕಲಾ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕಲಿತವರಾಗದೇ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಕಾರ್ಯಾನುಭವ (Work experience) ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಅವರೇ ಕಲಾ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಓದಿನ ಅನುಭವ ಗೌಣವಾದುದರಿಂದ ಚಿತ್ರರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಆಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಉಂಟು. ಒಮ್ಮೆ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಲನಚಿತ್ರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಆಂಜನೇಯ ಪರ್ವತವನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಪರದೆ ಮೇಲೆ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಇತರ ಕಲಾವಿದರು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಬರೆದ ಚಿತ್ರ ಸನ್ನಿವೇಷಕ್ಕೆ ಕಲಾ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಅನುಮೋದನೆಯು ದೊರೆತಿರುತ್ತದೆ.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಚಿತ್ರೀಕರಣವಾಗಬೇಕು. (Shooting) ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಅವರುಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ನಿದ್ರೆಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದರು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗೆ ಬಂದ ಗುರು ಅವರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆಂಜನೇಯನ ಬಾಹುಗಳು ಅಸಹಜವಾಗಿದ್ದು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಕೆಲವು ಕಡೆ ದಪ್ಪವಾಗಿದ್ದರೇ ಕೆಲವು ಕಡೆ ತೀರಾ ಕೃಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೇನು ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ವ್ಯತ್ಯಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಿದ್ದಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ರೂಪ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗತಾನೇ ಬಂದ ಆ ಚಲನಚಿತ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕ ಕೆಂಪರಾಜೇ ಅರಸ ಅವರಿಗೆ ತಾವು ಬದಲಿಸಿ ಬರೆದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಾಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೇ ಚಿತ್ರೀಕರಣವಾದ ನಂತರ ಎಂತಹ ಅಭಾಸವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಪರಿಣಾಮ ಗುರು ಅವರ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರ ಕೆಂಗಣ್ಣು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಸ್ಟುಡಿಯೋನಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯತ್ನ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಂದುದರಿಂದ ಗುರು ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಮಚಿತ್ತವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ದುಮುಕಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಯಾತನೆಗಿಂತ ಇದು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವರದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನ್ಯ ಭಾಷಿಕರೇ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದು ಚಲನಚಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಭಿಸಿದುರಿಂದ ಸಂಘಟನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಾದಾರಣ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದವರಿಗೆ ಅದರ

ಬಿಸಿ ತಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಅನುಭವವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಲೇಖಕನಾದ ನಾನು ಸಹ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರೀಮಿಯರ್ ಸ್ಟುಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ನಿರ್ದೇಶಕ ಜಿ.ವಿ. ಅಯ್ಯರ್‌ರವರ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಚಲನಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮತ್ತೊರ್ವ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ದೇಶಕ, ಚಿತ್ರ ಸಾಹಿತಿ ಕಣಗಾಲ್ ಪ್ರಭಾಕರ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವರ ಸುಭದ್ರ ಕಲ್ಯಾಣ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರೀಕರಣವಾದಾಗ ಸಹ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ (Painter) ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೈಸೂರಿನ ಕಲಾನಿಕೇತನದ (School of Art) ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ದಿ॥ ಕಾಳಪ್ಪನವರು ಸಹ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳು ಮಾತ್ರ ನವ್ಯ-ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು. ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿನ ವಾತಾವರಣ ಒಗ್ಗದೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ವಿಚಾರಗಳು ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಗುರು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಕೆಲಸ ಅಪಾರ ಅನುಭವ ನೀಡಿತೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕದ ಅಳತೆಗೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಆಳೆತ್ತರದ ಮಾನವಾಕೃತಿಯನ್ನು ಆಯಾಯ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು. ದೇವದೇವತೆಗಳು, ಶೃಂಗಾರ ಮಧನಿಕೆಯರು, ಸಸ್ಯಶ್ಯಾಮಲವುಳ್ಳ ವನರಾಶಿ ಕಾಡಿನ ದೃಶ್ಯ ನಲ್ಲ-ನಲ್ಲೆಯರು ನಲಿದಾಡಲು ವಿಧ ವಿಧವಾದ ಹೂಗಳು ಪಲ್ಲೈಸುವ ಉದ್ಯಾನವನ, ವಿರಹತಾಪವನ್ನನುಭವಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಷಕ್ಕೆ ಒಣಗಿದ ಮರ, ಬರಡುಭೂಮಿ, ಹಸಿರಿಲ್ಲದ ಕಾನನ, ನೀರಿಲ್ಲದ ವನ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲೇ ತೋರಿಸುವ ವಿಧಾನ. ಪೌರಾಣಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಜಾನಪದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಚಿತ್ರೀಕರಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂದೊಂದು ಪಾತ್ರವನ್ನು ಜೀವಂತಿಕೆ ತರುವ ಬಗೆ. ಪೇಪರ್ ಮೌಲ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಿಂದ ಹತ್ತಾರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದವರೆಗೆ ವಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ. ಗದೆ ಮತ್ತಿತರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಪೇಪರ್ ಮೌಲ್ಡ್‌ನಿಂದಲೇ ಮಾಡಿ ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದ ಅಂಟಿಸುವ ಕ್ರಮ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ, ಚಿತ್ರ ವಿಗ್ರಹ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಟೆಂಪರಾ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನೇ ಬಳಸುವ ವಿಧಾನ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಅಡಿಯ ಪರದೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಏಣಿ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಅಳತೆಯ ಸ್ಟೂಲ್ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಅಗಲವಾದ ಬ್ರಷ್‌ನಿಂದ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಎರಡೇ ನಿಜಕ್ಕೂ ಇದೊಂದು ಚಲನಚಿತ್ರ ಉದ್ಯಮವೇ ಸರಿ. (Film Industry) ಶಾಲಾ ಕಲಿಕೆಗಿಂತ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಕಲಾ ಕಾರ್ಖಾನೆ (ಸ್ಟುಡಿಯೋ)ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ನನಗೆ ರೋಮಾಂಚನ ತರುತ್ತಿತ್ತು. ಎನ್ನುತ್ತಾ ಆದರೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ದಿನ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೇ ಉಳಿದಂತೆ ಖಾಲಿಯೇ. ತುಂಡುಗೆಲಸದ (Piece work) ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೂಲಿ

ದೊರಕುತ್ತಿದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಖಾಯಂ ಕೆಲಸದ ಕಡೆಗೆ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಯು ಅನ್ಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನಿಡಿಯಲು ಪ್ರೇರಕವಾಯಿತೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

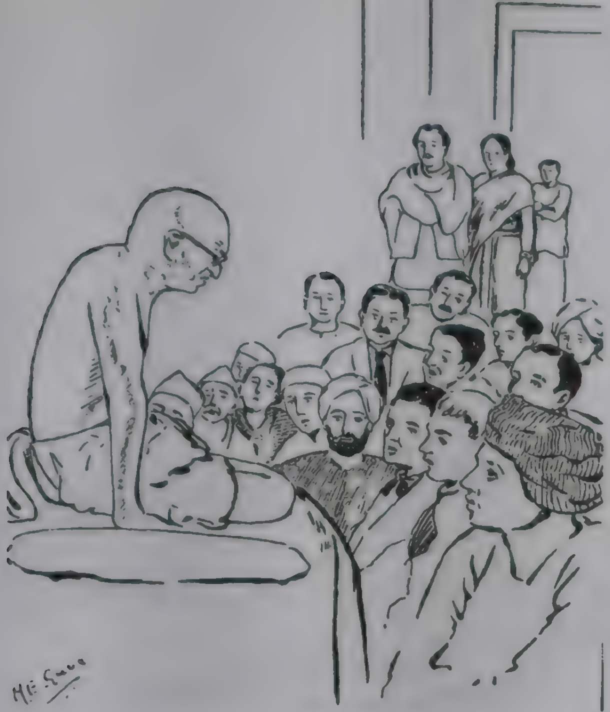
ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಲಾನುಭವ

ನವಜ್ಯೋತಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಗುರು ಅವರು ನಿತ್ಯ ಕಾಂಯುಕವಾದ ಸ್ಕೆಚ್ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಚುರುಕಾಗಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಕುಂತ್ರೆ ನಿಂತ್ರೆ ಅದೇ ಧ್ಯಾನ
ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೀವಕ್ಕಿಲ್ಲ ಸಮಾಧಾನ

ಎಂಬಂತೆ ಗುರು ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಸ್ಕೆಚ್ ಮೂಲಕ ಕಾಣಿಸುವಂತಾದರು. ಆಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾದ ಚಿತ್ರ ಬರೆದು ಕೊಡುವವರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತೀವ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗುರು ಅವರಿಗೆ ಎನ್. ಭದ್ರಯ್ಯ ಅವರು ಬರೆದ ಆರೋಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯ ಎಂಬ ಪಥ್ಯ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯಲು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ತ್ರಿವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮುಖಪುಟ ಏಕವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಒಳಪುಟಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರಲ್ಲದೇ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರತಿ ಪುಟದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗೀಣವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಮುದ್ರಣ ಆಗಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಗುರು ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಮುದ್ರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೀನುಮಸಾನಿಯವರು ಬರೆದ OUR INDIA ಆಂಗ್ಲ ಕೃತಿಯಂತೆ ಎಂ.ಆರ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು ಸಹ OUR MYSORE ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಗುರು ಅವರಿಂದಲೇ ಮುಖಪುಟ ಮತ್ತು ಒಳಪುಟದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರೆದು ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಾದ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಪಂಚ (ಇದು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ Digest ರೀತಿ) ಹಾಗೂ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಾದ ಬೆಳಕು ಇವುಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರ ಬರೆಯುವ ಯೋಗ ಕೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಿರಂತರ ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬರೆಯುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತರೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ತುಂಡುಗೆಲಸವೇ. (Piece Work) ಆಗಿತ್ತು. ಆಗ್ಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದುದು ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಎರಡು ರೂ. ಮಾತ್ರ. ಇನ್ನು ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಂತೂ ಒಂದು ರೂ. ಕೊಡುವುದೇ ಕಷ್ಟ. (ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಒಂದೆರಡು ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಏನು ಕಿಮ್ಮತ್ತಿದೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯ).

ಆಗ್ಗೆ ಎ.ಸಿ. ದೇವೇಗೌಡರು ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರು. (Chief officer) ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಇವರನ್ನೇಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಖಾಯಂ ಉದ್ಯೋಗಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಮನದಲ್ಲೇ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿ ಗುರು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದು ಹಾಲು ಅನ್ನ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದು ಹಾಲು ಅನ್ನ ಎಂಬಂತಾಗಿ ಸಾರ್ ನಾನು ತಿಂಗಳೊಪ್ಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬುದು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಸಂಬಳವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿದಾಗ ನಕ್ಕು ನೋಡೋಣ ಮೊದಲು ನಾಳೆಯಿಂದಲೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ ಎಂದವರು ಅಲ್ಲಿ ಪದವಿದರರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರೆಗೆ ೪೦ ರೂ. ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರೇ ಕಲಾವಿದ ಗುರು ಅವರಿಗೆ ೭೫ರೂ.ಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಗ್ಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿ ಈಗಲ್‌ಟನ್ ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯ ಮಾಹಿತಿ ಪಟಕ್ಕಾಗಿ (Chart) ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗುರು ಅವರಿಗಿಂತ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಸೇರಿದಂತೆ ಇನ್ನು ಹತ್ತಾರು ಕಲಾವಿದರು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಾವು ಬರೆದ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದರೇ, ಗುರು ಅವರು ತಂದಿದ್ದು ಬರೀ ಸ್ಕೆಚ್ ಪುಸ್ತಕ ಮಾತ್ರ, ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಕೋಚ. ಆದರೂ ಅವರ ಸರದಿ ಬಂದಾಗ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲ್‌ಟನ್ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಕೆಚ್ ಪುಸ್ತಕ ನೋಡಿ ಚಿತ್ರಗಳ ರಚನಾ ಶೈಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಪಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನೀವೇ ಬರೆಯಿರಿ ಎಂದಾಗ ಕ್ಷಣಕಾಲ ತಬ್ಬಿಬ್ಬು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೆಲಸ ನೀವು ಹೇಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ನೀವೇ ನಿಮ್ಮ ಆಪ್ತರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿ ಈ ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸ ನಿಮ್ಮದೇ ಎಂದಾಗ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ನನಗೂ ನಾಲ್ಕಾರು ಕೊಡಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಗುರು ಅವರ ವಾಸಸ್ಥಳ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಣ್ಣ, ಕಾಗದ ಮತ್ತಿತರ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಗುರು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಪಟಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ್ಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಸ್ನೇಹ ಆಲದ ಮರದ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಬೆಳೆದದ್ದು ಒಂದು ಇತಿಹಾಸ.

ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿರುವ ಕುವೆಂಪುರವರ ಜನಪ್ರಿಯ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವಾಗ ಪ್ರತಿವಾರ ಕುವೆಂಪುರವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಆ ಪಾತ್ರ, ಸನ್ನಿವೇಷಗಳ ವಿವರ ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸೀಸದಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ರೇಖಿಸಿ ನಂತರ ಕಪ್ಪುಶಾಯಿ (Indian Ink) ಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗುರು ಅವರು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಕುವೆಂಪುರವರು ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೊಗಡೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯ ಹರಿದ್ವರ್ಣದ ಕಾಡು ಹಸಿರು ಕಾಣುವಂತಿದ್ದರೇ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ನೀವೆಲ್ಲೋ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಜನ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದಾಗ ಗುರು ಅವರು ಅಷ್ಟೇ ನಾಜುಕಾಗಿ ನಾವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರು ಆಚಾರವಂತರು ಎಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ರಸಗಳನ್ನು (ನವರಸ) ತುಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಿಂದ ಆಯಾಯ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ರಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಮರ ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿ ಪರಿಸರ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ಮಂಕಾಗಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೇ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ನವರಸ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಬದ್ಧತೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಕಲಾವಿದನಿಗೂ ಸಹ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಆಂತರ್ಯದ ತುಡಿತವಿರುತ್ತದೆ. ತಾವು ದೊಡ್ಡವರು. ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದ್ದರೇ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಎಂದಾಗ ಕುವೆಂಪುರವರು ನಕ್ಕು ಭೇಷ್, ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದೆ. ಯಾವ ಕಲಾವಿದನಿಗಾಗಲೀ, ಸಾಹಿತಿಗಾಗಲೀ ತಾ ಬರೆದುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಧೈರ್ಯ ಇರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಇವರಿಗೆ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಮನೆಯವರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಸಿಯೇ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುನಃ ಒಂದೆರಡು ವಾರಬಿಟ್ಟು ಚಿತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ಗುರು ಅವರೇ ನೀವೇಕೆ ಪ್ರತಿವಾರ ಬರುತ್ತೀರಿ ಸಮಯ ಹಾಳು ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ರಶೈಲಿ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಕೊಡಿ ಎಂದಾಗ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೊ ತಿಳಿಯದಾದ ಗುರು ಅವರು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ವಾರ ವಾರವು ಚರ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅನ್ಯತಾ ಭಾವಿಸಬಾರದು ಎಂದಾಗ ನಿಮ್ಮಿಚ್ಛೆ ಎಂದರಂತೆ.

ಮುಖಪುಟವು ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದು. ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸೀತೆ ಇದೇ ಕೇಂದ್ರ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವ್ವನ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೋಲಿಕೆ, ಮುಖಚರ್ಯೆ ಬದಲಾಗದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ವಿಧಾನ, ಸನ್ನಿವೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಪುಟವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಕ್ರಮ ಇವುಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದುದು (೧೯೫೦) ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಚೆಂಗಲರಾಯರೆಡ್ಡಿ ಅವರು ಉದ್ಘಾಟಿಸುದುದು ಇವೆಲ್ಲಾ ಸ್ಮರಣೀಯ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸಿಗುವಷ್ಟೇ ಮಾನ್ಯತೆ ಗೌರವ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ದೊರಕುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ನುಡಿಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಇದರ ಕಲಾಗುರು ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಸಹ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾದುದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡಲು ಬೇಡಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ದೇ.ಜೆ.ಗೌ., ಎಚ್ಚೆಸ್ಕೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೧೦ ಪುಟದ ರಾಮಾಯಣವು ಏಳೆಂಟು ಮುದ್ರಣ ಕಂಡಿದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲಂಬಿತವಾದ ಹೆಸರು ಸಂಕುಚಿತವಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಚಿತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಎಂ.ಈ. ಗುರುಪಾದಯ್ಯ ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ ಕುವೆಂಪುರವರು ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಎಷ್ಟು ಚುಟುಕು (ಕುಪ್ಪಳಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ) ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಮೊಟಕು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೇ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೇ ? ಎನ್ನುತ್ತಾ (ಮಠದ ಈಶ್ವರಯ್ಯ ಗುರುಪಾದಯ್ಯ) ಗುರು ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದರಂತೆ. ಹೀಗೆ ಅವರ ಸನಿಹ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದು ಹೊಸ ಹೊಳಪು ವಿಚಾರ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದವು. (ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವರ ಭೇಟಿ ನನಗೊಂದು ಸೌಭಾಗ್ಯ) ಅವರ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆಂಬ ಸಮಾಧಾನವಿದೆಯೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಉದ್ದೇಶವೇ ಸತ್ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದಾದ್ದರಿಂದ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುವ ಮಾರ್ಗ, ನಿತ್ಯ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಪರಿಸರವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಇನ್ನಿತರ ಬೌದ್ಧಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ್ಯ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶವಾದ ಯುನೆಸ್ಕೊ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಮೂಲಭೂತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ (Fundamental education seminar) ಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಶ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಕೆ ಕುರಿತ ವಿಚಾರ

ಸಂಕೀರ್ಣಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಆಯ್ದ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರಿಗೆ ಫಿಲ್ಮ್ ಸ್ಟ್ರಿಪ್ ಮಾಡುವುದು. ಅನಿಮೇಷನ್, ಸ್ಟೆನಶಿಲ್, ಸಿಲ್ಕ್‌ಸ್ಕ್ರೀನ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಾದ್ಯಂತ ಬಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದು ಗುರು ಅವರದು ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಡೆಲ್ಲಿ, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತಿತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ತರಬೇತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ (Book covering) ಸಂದರ್ಭ ಚಿತ್ರರಚನೆ (Illustration) ಒಳಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ (Book design)ಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ಮಂಡಲಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಬಹುತೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಅವರದೇ ಚಿತ್ರಗಳು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದರಿದ್ದರೇ ವಿನಃ ಸಂದರ್ಭ ಚಿತ್ರ ರಚನಾಕಾರರು ಬಹಳ ಅಪರೂಪವಾಗಿದ್ದರು. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಆ ದೀರ್ಘ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇಲಾಖೆಯ ಮಾಸ ಮತ್ತು ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಇನ್ನಿತರ ಖಾಸಗಿ ಮುದ್ರಕರಿಗೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಗಣಿತ. ಅವರ ಕೆಲಸದ ವೇಗ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೇ ಒಂದೆರಡು ದಿನದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕಾಗುವಷ್ಟು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಒಂದು ಡಬ್ಬಿ ನಶ್ಯ, ಥರ್ಮಾಪ್ಲಾಸ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಕಪ್ ಕಾಫಿ ಇಷ್ಟಿದ್ದರೇ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಕುಳಿತು ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ವರೂಪ ತರುವ ದೈತ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಈ ಗುರೂದು. ಅದೇನ್ ಕೈಯೇನ್ರಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡಿಸಿ ರೇಸ್ ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಚಾಲಕ ತನ್ನ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮೀಟಿ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಗಾಮು ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಅದರ ದೇಹದ ಭಾಗವನ್ನು ತಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ನಾಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಓಡುವಂತೆ ಕುಂಚಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣವೆಂಬ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ಕಾಗದದ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಕುಂಚದ ಕೈ ಓಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ರೆ ಗುರಿ ತಲುಪುವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ಅದೇನ್ ಮನುಷ್ಯಾರ್ರಿ, ನಾನೆಲ್ಲೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಇಂತ ಮಂದಿಯನ್ನು ಎಂದು ಅವರ ಆಪ್ತಮಿತ್ರ ಪಿ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಮಾತಲ್ಲ. ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ಕೆಚ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರ ಪರಿಣಾಮ. ಆ ಸಂದರ್ಭ ಸನ್ನಿವೇಷಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ, ಊಹಿಸಿದುದನ್ನು ತಕ್ಷಣ ರೇಖಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತಿತೆಂಬುದು ವಾಸ್ತವಿಕ ಸತ್ಯ.

ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಸೇವೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ (೧೯೬೨) ಹೊಂದಿದನಂತರ ಅದೇ ವರ್ಷ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ (Administrative Training Institute) ಯಿಂದ ಯಲ್ಲಿನ

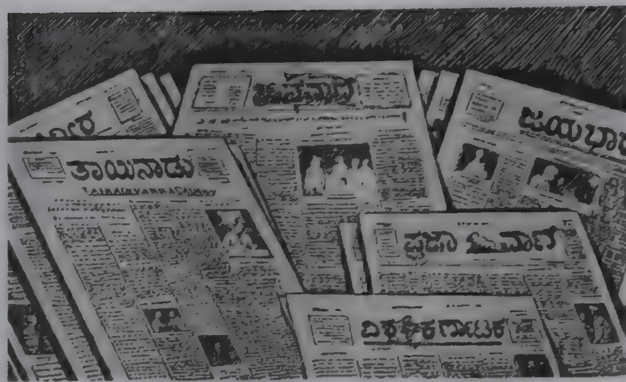

ಓರಿಯೆಂಟೇಶನ್ ಸ್ಟಡಿಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಹೊಂದಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಇತರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಲ್ಪನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ೫ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ **ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ದುಡಿಯಿರಿ** ಎನ್ನುತ್ತಾ ದುಡಿಯುವ ಕ್ರಮವನ್ನು, ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಒಡ್ಡನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದು, ಕಳೆ ಕೀಳುವಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಿಸುವುದು, ಉತ್ತಮ ಬೀಜವನ್ನೇ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ದೃಶ್ಯ ಪಟಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಸಾಕಾರವಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ಕ್ರಮ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಸಾಕಷ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. ಐ.ಎ.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಕೆ.ಎ.ಎಸ್. ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಹ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುರು ಅವರ ಕಲಾಸೇವೆ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ-ಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಆ.ನ. ಸುಬ್ಬರಾವ್, ಟಿ.ಪಿ. ಅಕ್ಕಿ, ಎಂ.ವಿ. ಮಿಣಜಿಗಿ, ಡಿ.ವಿ. ಹಾಲಬಾವಿ, ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ್ ಮುಂತಾದ ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರ ಜತೆಗೂಡಿ ಪರೀಕ್ಷಾ ವೀಕ್ಷಕರಾಗಿ, ಅವುಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪಕರಾಗಿ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆ ತಯಾರಿಕಾ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅನುಭವ ಅವರದು. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಗೂಳಣ್ಣನವರ್ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದುದರಲ್ಲದೇ ಮುಂಬಡ್ತಿ ಪಡೆದು ಕಲಾಶಾಲೆ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಅವರೊಂದು ನೆನಪು ಮಾತ್ರ.

ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರರಚನೆ

ಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರ ಯಾವ ರೀತಿ ತನ್ನ ಮೂಲವರ್ಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಳಾಹೀನವಾಗಿರುತ್ತದೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಾದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಕಲಾವಿದನ ಜಾಣ್ಮೆ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿತ್ತದೆಯೇ ವಿನಃ ಇನ್ನಾವ ಬದಲಾವಣೆ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲ್ಮಾಡುವಿನಲ್ಲಿನ (Ceiling) ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಬೇಕಾದಾಗ ಅಟ್ಟವನ್ನು ಮರದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಯೇ ಪಾರದರ್ಶಕ ಕಾಗದವನ್ನು (Tracing Paper) ಅದರ

ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಅವಶ್ಯವಿರುವೆಡೆ ಅಂಟು ಕಾಗದದಿಂದ ಅಂಟಿಸಿ ಯತಾರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಕಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಗದ ಅಥವಾ ಕ್ಯಾನವಾಸ ಮೇಲೆ ಮಾಡ-ಬೇಕೆಂದಿರುವೆವೋ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ನಕಲಿಸಿ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಯತಾವತ್ತತೆಯನ್ನು ತಂದಿರುವ ಗುರು ಅವರು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಜೈನಮಠ, ಮೈಸೂರಿನ ಅರಮನೆಯೊಳಗಿರುವ ವರಾಹ-ಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಾಲಯ, ಮುಡುಕುತೊರೆಯ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಾಲಯ, ನರಗುಂದದ ರಾಜವಾಡೆ, ಶಿರಾದಲ್ಲಿನ ರೇವಣಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ-ಗಳಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲ್ಮಾಡುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರದ ನಕಲಿಗಿಂತ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿರುವುದು (Wall painting) ಸುಲಭವೆನ್ನುವ ಗುರು ಅವರು ತಮ್ಮೊಡನೆ ವೈ. ಸುಬ್ರಮಣ್ಯರಾಜು, ಎಸ್.ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ, ಎಂ.ಎ. ಚೆಟ್ಟಿ, ಕಮಲಾಕ್ಷಿ, ನಂಜುಂಡರಾವ್, ಕಾಳಪ್ಪ, ಎಂ.ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಮತ್ತಿತರರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರಿಯೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಸೀಬಿ, ಯಡಿಯೂರು, ಹಂಪೆ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಮಾಗಡಿ, ಗುಬ್ಬಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಬಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿಯಾಗಿದೆಯೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಇದೊಂದು ಸ್ಮರಣಾರ್ಹ ಕೆಲಸವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ೨ ಅವಧಿಗೆ(೧೯೮೦-೮೨/೮೩-೮೬) ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದು, ಇವರು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣ ಸಮಿತಿ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಮಿತಿ ಇನ್ನಿತರ ವಿವಿಧ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅನುಭವ ಅವರದು. ಅಕಾಡೆಮಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ (೧೯೮೩) (ಈಗ ಸದಸ್ಯರಾದವರು ತಮ್ಮ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ).

ಸಾಂಘಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಒಡನಾಟವೆಂಬುದು ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ನಿರಂತರ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ, ಐದು ದಶಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿರುವುದರಿಂದ ಕಲಾ ಸಂಬಂಧಿತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದವರು, ದಸರಾ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕುರಿತಂತೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಚುಟುಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು

ಒಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಇಂದಿನ ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಮುಜುಗರದ ಅಸಂಗತಿ. ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ೩೫ ವರ್ಷ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ, ಕಾಳಪ್ಪ, ಎಂ.ಜೆ. ಶುದ್ಧೋದನ, ಆರ್. ಸೀತಾರಾಂ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಇನ್ನಿತರ ಕಲಾವಿದರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ 'ಚಿತ್ರಕಲಾ ಸಂಘ' ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಅನಾರೋಗ್ಯವಾದರೇ ಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸುವುದು. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ದೊರಕಿದಾಗ ಸನ್ಮಾನ ಸಮಾರಂಭ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾದಾಗ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಧ್ಯೇಯವುಳ್ಳ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪದಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ, ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಬಹುತೇಕ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಇರಾದೆ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗುವ ವೆಚ್ಚದ ಚಿಂತೆ ಒಂದೆಡೆಯಾದರೇ, ಕಲಾವಿದರೆಂದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಗುರುತಿಸಿರುವಾಗ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾದರೂ ಏನು ಎಂಬುದು ಈ ಮಾತು ನನಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ, ನೋಡಿ ಇದುವರೆಗೂ ನಾನೆಂದು ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ನಾನು ಬರೆದುದೆಲ್ಲಾ ಮುದ್ರಣವಾಗಿ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ-ವಾಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮನದಾಳದ ಮಾತನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಜೀವ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಆರಂಭದ ದಿನದಿಂದಲೂ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ನಡೆದ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಏಳುಬೀಳನ್ನು ಕಂಡವರು.

ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರೇ ಸೇರಿ ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಂಡ ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರ ಮಹಾ ಪರಿಷತ್ತು' ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರಿನ ತಾವು ಕಲಿತ ಕಲಾಶಾಲೆಯಾದ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಯಾವುದೇ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ದೊಡ್ಡಗುಣ ಅವರದು.

ಇವುಗಳಲ್ಲದೇ ಮೈಸೂರಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯೋಧರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಸಂಸ್ಥೆ, ಜೆ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಹಳೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಘ, ಜೆ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಸಂಗೀತ ಸಭಾ, ವೀರಶೈವ ಸ್ನೇಹ ಬಳಗ ತಾವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವೇಕಾನಂದನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳ ವೇದಿಕೆ ಸಂಘ, ಉಪಾಧ್ಯ ಕಲಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಸೇರಿದಂತೆ ಇನ್ನು ಹಲವಾರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಗುರು ಅವರದು.

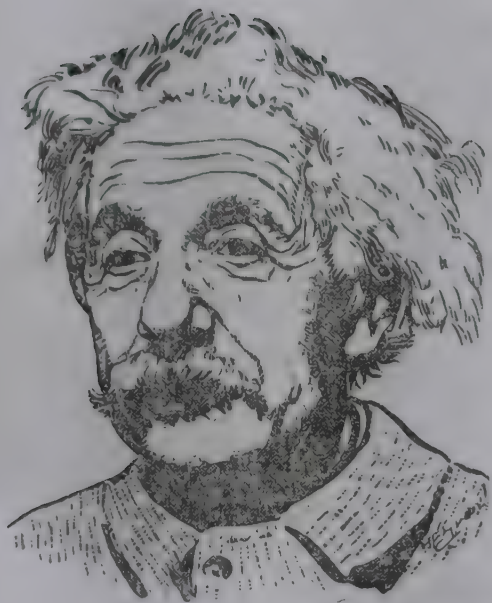
ಇತರರಿಂದ ಗುದ್ದು ಭಾರದಂತೆ ಸದ್ದಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ.
ಅಪಾರವಾದ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಪತ್ತಿದ್ದರೂ ತೋರ್ಪಡಿಸದ ಮನಸ.
ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ ಸದಾ ಸೇವೆಯ ಕನಸ.

ಇವು ಅವರ ಆಂತರಿಕ ಗುಣಗಳಾಗಿ ಸನಿಹದಿಂದ ಸುಳಿದಾಡುವವರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಯುತರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕುಶಲ ಕಲೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿ ನವದೆಹಲಿ ಇವರ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮತ್ತು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಐವತ್ತನೇ ವರ್ಷದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ (೧೯೪೭-೯೭) ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯೋಧ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪುರಸ್ಕಾರ ಇವಲ್ಲದೇ ಅವರು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ನೆಲಸಿರುವ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹುಟ್ಟೂರಾದ ಕಂಪ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸನ್ಮಾನಗಳು ಹಲವಾರು.

ನೈಜಕಲೆಗೆ ಬುನಾದಿ

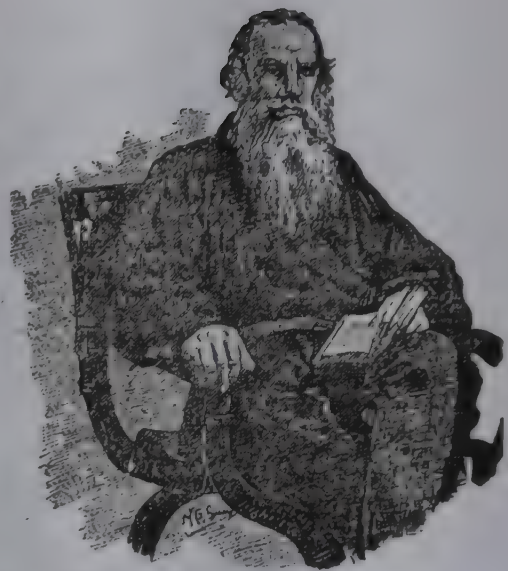
ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಭಾರತದೆಲ್ಲೆಡೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶದಿಂದೊಡಗೂಡಿ ರಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಾಂಗ್ರಾ, ಪಹಾಡಿ, ಮದುಬನಿ, ರಜಪೂತ, ಮೊಘಲ, ಕರ್ನಾಟಕ, ತಂಜಾವೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆ, ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಅಜಂತಾ ಚಿತ್ರಗಳು ಮೊದಲ್ಗೊಂಡಂತೆ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದವುಗಳು ಅಂದರೆ ರಾಜ ಅಥವಾ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿವಾರವನ್ನು ರಾಣಿಯು ಸೇರಿದಂತೆ ಕಿರು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಿಂಹಾಸನ ಮತ್ತಿತರ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮನೆ ವಾತಾವರಣ ಇಲ್ಲವೆ ಪರಿಸರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗಲೂ ನೈಜತೆಯಿಂದಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಹಳೇ ಚಿತ್ರಪಟಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೂ ಅಂಟಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ರಾಜನನ್ನು ಅತಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಉಳಿದಂತೆ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯದವರು, ಛತ್ರಿಛಾಮರದವರು, ಪದಾದಿ ಸೈನ್ಯದಳ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದೊಂದು

ಅಂಕಣದಂತೆ ಮಾಡಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ವಿಧಾನ ಕಾಣಬಹುದು. ಮರವನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗಲೂ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಬಹುದಾಗುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುವ ವಿಧಾನ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಕಲೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ನಂತರ ಅವರ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬೇರೆಯಾಯಿ-ತೆನ್ನಬಹುದು.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗದೆ ಸಮಷ್ಟಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇರುವಿಕೆಗಿಂತ ಕಾಣುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೂರ ಸಮೀಪಗಳ ವ್ಯತ್ಯಯುಗಳನ್ನು (Perspective) ಗುರುತಿಸುತ್ತ ಜೊತೆಗೆ ನೆಳಲು ಬೆಳಕುಗಳ (Light and Shade) ಚೆಲ್ಲಾಟದೊಡನೆ ಘನಾಕೃತಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ವಿಧಾನ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂತು. ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ಜೆ.ಜೆ. ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್ ಆರಂಭವಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಾದ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣ ಬಂದ ನಂತರದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಲಿತು ಬಂದ ಅನೇಕರು ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ತಾವು ಕಲಿತ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಬೋಧಿಸುದುದರಿಂದ ನೈಜ ಕಲೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೊಂಚ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮ (೧೮೪೮-೧೯೦೬) ಬ್ರಿಟೀಷ್ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಕಲಿತು ಬಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಶಾಬ್ದಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದೃಶ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಮಹತ್‌ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡ ಜನ ಸಮುದಾಯ ಅಂತಹದನ್ನೇ ಬಯಸುವ ಮೂಲಕ ಕಲಾಕಾರರು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಆ ಪರಂಪರೆ ಬೆಳೆಯಿತೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಗುರು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಗುರುಗಳಾದ ಎಸ್.ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ, ವೈ.ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ರಾಜು, ಎಫ್.ಎಂ.ಸೂಫಿ, ಕೇಶವ ರಾಜು ಇವರ ಹಿಂದಿನವರಾದ ಕೇಶವಯ್ಯ, ವೈ.ನಾಗರಾಜು, ಶಂಕರರಾಜು, ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಎನ್.ಜಿ.ಪಾವಂಜಿಯವರು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ನೈಜ ಶೈಲಿಗೆ ಶರಣಾದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದ್ದು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆ ಅದನ್ನನುಸರಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೂ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ನೈಜ ಕಲೆಯ ಅಲೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಬೀಸತೊಡಗಿತ್ತು. (ಇಂದು ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಚಾಚಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿರುವಂತೆ) 19ನೇ ಶತಮಾನದೆಲ್ಲೆಡೆ ವಿಕಶಿಸಿದ ನೈಜ ಕಲೆ ದೇವದೇವತೆಗಳ ಚಿತ್ರ ಪಟಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಒಂದು ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ ಪಡೆಯಿತು. ರವಿವರ್ಮನ ನಂತರದ ಶಿಲ್ಪ ಸಿದ್ದಾಂತಿ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಾಗೇಂದ್ರ ಸ್ತಪತಿ, ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯ, ಎಸ್.ಎಂ. ಪಂಡಿತ್, ಎಸ್.ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ ಮುಂತಾದವರು

ರಚಿಸಿದ ದೇವತಾ ಪಟಗಳು (ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್) ಎಲ್ಲೆಡೆ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದವು. ಇಂದು ಪಟ ಚಿತ್ರರಚನೆಯು ಕಳೆಗುಂದಿದ್ದು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇದೇನೇ ಇರಲಿ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಕಂಡ ಗುರು ಅವರು ನೈಜಕಲೆಯನ್ನು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವರು.

ಕ್ಷಿಪ್ರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು

ತಾಯಿಬೇರು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೇ ಗಿಡವಾಗಿ ಮರವಾಗಿ, ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುಬಲ್ಲದು. ತಾಯಿಬೇರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ವವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಧಾನ ಹಾಗೂ ದೃಢತೆಯಿಲ್ಲದವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿ (Base) ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ Drawing is the Basis of every picture ಎಂದು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ಕೆಚಸ್ (Sketche) ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಾ ರೇಖೆ ಚಿತ್ರ, ಬಾಹ್ಯರೇಖಾ ಚಿತ್ರ, ಕರಡುಚಿತ್ರ ಎಂದೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡೀಕರಿಸುವುದುಂಟು ಕಾರಣ ತಾ ಕಂಡ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಅದರ ಆಳವನ್ನಾಗಲೀ (Depth) ನೆಳಲು ಬೆಳಕುಗಳ ಚೆಲ್ಲಾಟವನ್ನಾಗಲೀ (Light and Shade) ಸೌಂದರ್ಯದ ಸಾಕಾರ-ವನ್ನಾಗಲೀ ಬರೆಯದೇ ಹೊರಗೆರೆಗಳನ್ನೆಳೆದು ಆಕಾರ ನೀಡುವುದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ಣ ರೂಪ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿದರೇ ಸಮಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಲೂ ಬಹುದು. ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಾರದೆಯೂ ಇರಬಹುದು, ನೋಡುವ ನೋಟ ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟವಾಗಲೂ ಬಹುದು.

ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನೋಟವನ್ನು ಕಣ್ಣಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಮಯವಿಲ್ಲವೇ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ (Camera) ತನ್ನ ಮಸೂರದಿಂದ ಕಂಡದನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇಂಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ಷಣದಂತೆ ಇಲ್ಲವೇ ದೊಂಬಿ ಮುಂತಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕೈಮೀರುವ ಮುನ್ನ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಸಮಯದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುವುದಕ್ಕೆ Rapid Sketch ಅಥವಾ ಕ್ಷಿಪ್ರ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳೆನ್ನಬಹುದು. ಇಂತಹ ಕ್ಷಿಪ್ರ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ಬರೆದಿರುವ ಗುರು ಅವರ ಸಂಗ್ರಹ ಪುಸ್ತಕ (Album) ಒಂದು ನಾಡಿನ ಜನಜೀವನವನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು

ಪುಟದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದರೆ ಕೆಲವದರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಇದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಣ್ಣು ಹೊಸಕಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಹೊರಬಂದು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವ, ಅಥವಾ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಕಸ ಗುಡಿಸಿ ಮುಂಜಾನೆ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕುವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಜನ ಅವರ ಉಡಿಗೆ, ತೊಡಿಗೆ, ಧರಿಸುವ ಕಾಶಾಯ ವಸ್ತ್ರ, ದೈನಂದಿನ ಕಾಯಕ, ವಿಹರಿಸುವ, ವಿಹಂಗಮಿಸುವ, ವಿತಂಡವಾದಕ್ಕಿಳಿವ, ಅಪ್ಪುಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರಣಯಿನಿಗಳ ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಎರಡೆ ಅವುಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತಿದೆ.

ಮುಖಚಿತ್ರಗಳನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಎದೆ ಹಾಲನ್ನುಣ್ಣುವ ಕಂದಮ್ಮನಿಂದ ಹಿಡಿದು ತಲೆನಡುಗಿ, ಶಿರಬಾಗಿ, ಇದ್ದ ಹಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉದುರಿ ಮುಖ ಸುಕ್ಕುಕಟ್ಟಿ ಕಳಹೀನವಾದ ಆ ಮುದಿ ನೋಟದವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಬದಿ ಹಿಂಬದಿ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಇಂತಹದೇ ಭಾಷೆಯ ಅಥವಾ ಜಾತಿಯ ಜನ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮುಖ ಚಿತ್ರಗಳು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಮೈದಾಳಿವೆ.

ಸೀಸದ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂ ದೃಶ್ಯಗಳು ಗ್ರಾಮ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಹಳ್ಳ, ಕೊಳ್ಳ, ಎಮ್ಮೆ, ಕರು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಒಂದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಗಿಡವನ್ನೇ ಆ ನೆಳಲು ಬೆಳಕುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೇಖಿಸುವ ವೇಗ ಅಸದೃಶ್ಯ. ಮುಂಜಾನೆಯ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ರೈತ ತನ್ನ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ನೊಗವನ್ನೊತ್ತು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೀಡಿ ಸೇದುತ್ತ ಹೊರಡುವ ದೃಶ್ಯದಿಂದಿಡಿದು ಉತ್ತು ಬಿತ್ತು ನಡುನೆತ್ತಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಬಂದಾಗ ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮರದ ನೆರಳಿಗೆ ಸಾಗಿ ಹೆಂಡಿರು ತಂದ ಹಿಟ್ಟುಸಾರನ್ನುಂಡು ಮಲಗಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿ ಸಂಜೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾದಂತೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ದನಕರು ಹಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಜಗಲೀಮೇಲೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಉಂಡು ಮಲಗುವವರೆಗೆ ಧಾರವಾಹಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ವಿಶ್ವಕೋಶವನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಿದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮರಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಬರೆದಿರುವ ಆ ಕಿರು ಚಿತ್ರಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಜಾನೆಯ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಆಗ ತಾನೆ ಮೂಡಣದಿಂದ ರವಿ ಉದಯಿಸುವಾಗ ಬಿದ್ದ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಬೆಳಕು ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗಿನ

ದೃಶ್ಯದಿಂದಿಡಿದು ಸೂರ್ಯನೆತ್ತಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿ ನಂತರ ಪಡುವಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಾಗುವ ಅವಾಸ್ತಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಬೆಳಕಿನ ಚೆಲ್ಲಾಟವನ್ನು ಸಮಯವರಿತು ಚಿತ್ತಿಸಿರುವ ನೋಟ ರಮ್ಯ. ಅದರಲ್ಲು ಮರದ ರೆಂಬೆ ಕೊಂಬೆ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತೋಯ್ದಾಡುವ ದೃಶ್ಯ, ಮಳೆಯ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತಂತಿರುವ ವೃಕ್ಷ ಗುಚ್ಛ. ಮಳೆ ನಿಂತ ಮೇಲು ಮರದಿಂದಿರುವ ಮಳೆ ಹನಿ ಹನಿ, ಛತ್ರಿಯಂತೆ ಚಾಚಿರುವ ಮರಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಹಸಿರೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಗ್ನರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಕನ್ಯೆಯಂತೆ ಹಲವು ವಿದದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ವನರಾಶಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್ ಚಿತ್ರಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಎಕ್ಸೈಜ್ ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಅಂಗುಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತರಿಂದ ಹದಿನಾರು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಒಂದೇ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ದೃಶ್ಯ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೇ ಸಂಯೋಜನೆ (space layout) ಪುಸ್ತಕ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಇದು ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಪೆನ್ಸಿಲ್‌ನಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಉಳಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಂಕ್‌ನಿಂದಲೇ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಕ್ಷಿಪ್ರ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಹ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ದೃಶ್ಯವೈಭವವಾಗಲೀ, ಆಟೋಟಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾದವರ ಮೈಮಾಟವಾಗಲೀ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರದೆ ನಿತ್ಯಜೀವನದ ಬದುಕು ಬಿನ್ನಾಣಗಳು, ಗ್ರಮ್ಯ ನೆಲೆಯ ರೈತನ ಬವಣೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಸರ ಇವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಮಾಯಣ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ (೧೯೫೦) ಕುವೆಂಪುರವರು ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳ ವರ್ಣನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವರು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಸರದ ವಾಕ್ ಚಿತ್ರಣ ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಗುರು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯ ಚಿತ್ರಣವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಗಳು

ಕ್ಷಿಪ್ರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಾಗಲೀ ಸಂದರ್ಭ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯಲು ತುಂಬಾ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಗುರು ಅವರು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ದ ಪಡಿಸುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿನ ಕಾಗದದ ಬಿಳಿಯನ್ನೇ (Paper White) ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದಂತೆ ಅಗತ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಲಂಬ ತಿರುವು, ವಕ್ರ ಅಥವಾ ಕೋನಾಕಾರವಾಗಿ, ತೆಳು ಅತಿ ತೆಳು ಇಲ್ಲವೆ ಗಾಢತೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ

ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಲವಾರು ಗೆರೆಗಳಿಂದ ರೇಖಿಸಿ ಛಾಯೆಯುನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ದುಂಡುತನವನ್ನು (Roundness) ತರುವ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯ ಚಿತ್ರಕ್ಕಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಹ ಪರಿಸರ ಅಥವಾ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಸಹಿತ ಛಾಯಾಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದ ಅನುಭವವಾಗುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕುಂಚದಿಂದಲೇ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಳೆದು ತಲೆಕೂದಲು, ಸೀರೆಅಂಚು, ಕಚ್ಚೆಪಂಚೆಯಲ್ಲಿನ ನರಿಗೆ, ಹೊದ್ದ ಶಾಲು, ತೊಟ್ಟ ಪೈಜಾಮ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಅವುಗಳ ನರಿಗೆ ಮೇಲೆ (Folds) ಬಿದ್ದ ಬೆಳಕು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತಾಗಲು ಗಾಢವಾದ ಕಪ್ಪನ್ನು (Dark Colours) ಲೇಪಿಸಿ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ನಿಬ್ಬಿನಿಂದ ಬರೆದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗೆರೆಗಳು ತೆಳುವಾಗಿದ್ದರೆ ಕುಂಚದಿಂದ ಬರೆದದ್ದು ಡಾಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೇ ಕಪ್ಪು ಕಾಗದದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ರೇಖಿಸಿರುವುದು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದ ಸ್ವರೂಪ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣಲು ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿ ಪುಸ್ತಕ ತೆರೆದೊಡನೆ ತಟ್ಟನೆ ಗಮನಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವು ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ವಿಧದ ಚಿತ್ರರಚನೆ ಮಾಡಿರುವ ಗುರು ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು **ಗೆರೆಚಿತ್ರದಚ್ಚು** ಮಾದರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. (Line Block Method) ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಕ್ರಮದಿಂದಾದ ಅಚ್ಚಿನಿಂದ ಸಾಧಾರಣ ಕಾಗದದ ಮೇಲೂ (Ordinery News Print) ಮುದ್ರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೆಟರ್‌ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಬಹುದಾದ ಈ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ೨-೩ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಚ್ಚುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ, ಕಲಾವಿದ ಮತ್ತು ಅಚ್ಚು ತಯಾರಕ ಈರ್ವರ ಕೆಲಸವು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾದದ್ದೆ, ಗುರು ಅವರು ಬರೆದ ಮುಖಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ವರ್ಣಗಳುಳ್ಳವುಗಳಾದರೇ ಒಳಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಏಕವರ್ಣದ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳೇ ಅಧಿಕ.

ರೇಖಾಚಿತ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಮವಾದ ವಾಷ್ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಅಥವಾ (Mano Crome Painting) ಎನ್ನುವ ಏಕವರ್ಣದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು

ಸಹ ಬರೆದಿದ್ದು, ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಪಾರದರ್ಶಕ ವರ್ಣ ಐವರಿಬ್ಲಾಕ್ ಅಥವಾ ಲ್ಯಾಂಪ್‌ಬ್ಲಾಕ್ ಬಳಸಿದ್ದರೇ ಇನ್ನು ಹಲವಕ್ಕೆ ಪೋಸ್ಟರ್ ಕಲರ್‌ಗೆ ಬಿಳಿಬಣ್ಣವನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಹಾಪ್‌ಟೋನ್ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲೈನ್ ಬ್ಲಾಕ್ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಯ ಛಾಯೆ ತರಲು ಸ್ಕ್ರೀನ್ ಪೇಪರ್ ಅಂಟಿಸಿರುವುದು ಉಂಟು. ಇದು ದುಬಾರಿ ತಂತ್ರವಾದುದರಿಂದ

ಮುದ್ರಕನ ಅಥವಾ ಲೇಖಕನ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನು–ಗುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಚಂದಮಾಮ ಮತ್ತಿತರ ಕಾಮಿಕ್ಸ್ ಪ್ರದಾನವಾದ ಆಂಗ್ಲ–ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಇಂಡಿಯನ್ ಇಂಕ್ ಮೂಲ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂರು ವರ್ಣಗಳಿಗೂ ಮೂರು ಟ್ರೇಸಿಂಗ್ ಕಾಗದ ಅಂಟಿಸಿ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರ್ಣ ಸೂಚಿಸಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಗುರುತುಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟರೇ ಸಾಕು. ಪಡಿಯಚ್ಚು ಮಾಡುವವ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣಕಾರನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾ–ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ತ್ರಿವರ್ಣದ ಚಿತ್ರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಕಲಾವಿದ, ಮತ್ತು ಮುದ್ರಕನ ನಡುವೆ ಇರುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಪಾರವಾದದ್ದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಅಪ್ಪಟ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಪುಟಗಳು ಮಿತಿಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತವೆಂಬ ಭಯ, ರಾಮಾಯಣದ ಹಲವು ಸನ್ನಿವೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬೆಳೆ ಕುಯಿಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಕಟಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ಕೆಲವೊಂದು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಏಕವರ್ಣದಿಂದ ನೆಳಲು ಬೆಳಕುಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅನುಭವವಾಗುವಂತೆ ಹಾಪ್‌ಟೋನ್ ಬ್ಲಾಕ್ ಮೆಥೆಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶರಣ ಚರಿತಾಮೃತ

ಕುವೆಂಪುರವರ ಜನಪ್ರಿಯ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ನಂತರ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೊಂದಿದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಇಂಕ್ ಬಳಸಿ ನಿಬ್ಬಿನಿಂದಲೇ ಬರೆದವುಗಳಾಗಿದ್ದು ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಂತಿದೆ.

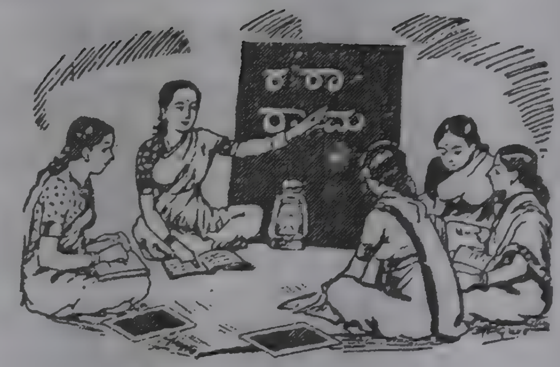
ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಕಥೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಸಂದರ್ಭ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪೌರಾಣಿಕ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಯಗಳಿವೆ. ಆ ಕಾಲದ ಜನಜೀವನ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಮನೋಭಾವ, ವಸ್ತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸ ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಕಳೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಭಾವುಕರಾಗಿರುವ ಭಕ್ತರ ಭಾವನೆ ಕೆರಳದೇ

ಅರಳುವಂತಾಗುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶಬ್ದ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಸಾಹಿತಿಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಲಾವಿದ-ನಾದವನು ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶರಣ ಚರಿತಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶರಣರ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಯಾರು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ. ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ದರ್ಶಿಸುವ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಕಿರುಲೇಖನಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರರಚಿಸುವಾಗ ಗುರು ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ (Field Work) ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿ ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಅಂತಹದೇ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ವೀಕ್ಷಕನಿಗೆ ಪೂಜ್ಯಭಾವ ಬರುವಂತೆ ಆಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾನವಾಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಛಾಯಾಪ್ರಕಾಶಗಳ ನಾಟಕೀಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ (Play of Light) ತಂತ್ರ ನೈಪುಣ್ಯ (Technique) ಮುಖಭಾವ, ಉಡುಪು, ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧ ಚಿತ್ರರಚನೆ, ಮಾನವಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಯತಾದರ್ಶನ ನಿರೂಪಣೆ (Perspective in human Figure) ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮೂಡಿದೆ. ಷಟಸ್ಥಲಾರೋಹಣ ಮಾಡಿರುವ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಅನುಭವ ಮಂಟಪ, ಮರಳು ಶಂಕರದೇವನ ಪ್ರಸಂಗ, ಕದಳಿವನದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಆಗಿದ್ದು ಕತೆಯ ಅಂತರಗತಭಾವಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಸುಮಾರು ೭೨ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಒಂದೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿವೆ. ಡಾ॥ ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕರು ಬರೆದ ಸುಮಾರು ೬೦೦ ಪುಟದ ಈ ಗ್ರಂಥ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯಿಂದ ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ.

ಬಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳು

ನಾಡಿನ ಜನತೆಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಓರಿಯೆಂಟೇಶನ್ ಸ್ಟಡಿ ಸೆಂಟರ್‌ನ ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ **ಶತೃ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಇದ್ದಾನೆ.** THE ENEMY WITH IN ಎಂಬ ದ್ವಿಭಾಷಾ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಬೆರಕೆ ಧಾನ್ಯ ಮಾರುವವನ, ಕಳ್ಳಬಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸುವವನ, ಸುಳ್ಳುಸುದ್ದಿ ಹರಡುವವನ, ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿ ತಿಂದು ಮಲಗಿರುವವನ, ವರದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವವನ, ಹೀಗೆ ವಿಧ ವಿಧವಾದ ವಂಚಕರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯಾಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯಾದರೇ. ....ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀತಿಬೋಧಕವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕು

ದೇಶವನ್ನುಳಿಸಲು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಒಳ್ಳೆ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಿರಿ, ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಪರಿಸರ ಉಳಿಸಿ, ರೈತನೇ ದೇಶದ ಬೆನ್ನಲಬು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಬಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳು ಹಲವು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿವೆ.

ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು

ಗುರು ಅವರು ನೈಜ ಶೈಲಿಗೆ ಒಲಿದು ಮಾನವಾಕಾರಗಳನ್ನು ಯಥಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದರೇ ಬಣ್ಣದ ನಿಸರ್ಗ ದೃಶ್ಯಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಂದ ಆಮದಾದ ಇಂಪ್ರಸನಿಸಂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇರುವಿಕೆಗಿಂತ ಕಾಣುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೂರ ದೂರ ಸಾಗಿದಂತೆ ಒಂದು ಸ್ಥೂಲ ಆಕಾರವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಕುಂಚದ ಓಟ ಸಾಗಿದೆ. ಪಾರದರ್ಶಕ ಜಲವರ್ಣಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿದ್ದು ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿರುವ ಹಲವಾರು ಚಿತ್ರಗಳು ಕೆಲವು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ (Spot Painting) ಬರೆದವುಗಳಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದವು ಇಲ್ಲವೇ ಕ್ಷಿಪ್ರರೇಖಾ ಚಿತ್ರದಿಂದಾಯ್ದು ಚಿತ್ರಿಸಿದವು. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ದೊಡ್ಡ ಅಳತೆಯ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಜಲವರ್ಣದ ಕಾಗದ ನಾಲ್ಕನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ರಚಿಸಿದ ಭೂದೃಶ್ಯಗಳು ಬಹುತೇಕ ಮಾರಾಟವಾಗಿವೆಯೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆಗ್ಗೆ ವಿದೇಶಿ ಜನ ಭಾರತೀಯ ಜನಜೀವನ, ಪರಿಸರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೆರಡು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಬಹಳ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ತೆರನಾಗಿ ಅಂಚೆ ಕಾಗದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಿರಿದಾದ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟರ್‌ಕಲರ್‌ನಿಂದ ರಚಿಸಿರುವ ಸಂದರ್ಭ ಚಿತ್ರಗಳು, ಮುಖಪುಟಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಮಾದರಿ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದು ಅಂಗೈನ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟ ಅನುಭವ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅಡಿಗಟ್ಟಲೇ ಉದ್ದಗಲದ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಟ್ಯೂಬ್ ಬರಿದು ಮಾಡಿ ಇಂದು ರಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೂ, ಅಂಚೆ ಕಾಗದದ ಇಬ್ಭಾಗ ಅಥವಾ ಮುಬ್ಭಾಗದಷ್ಟು ಅಳತೆಯಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರು ಅವರು ಬರೆದಿರುವುದಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ ಇಲ್ಲವೇ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆಯೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹ. ಗುರು ಅವರಿಗಿಂತ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷ ಹಿರಿಯರಾದ ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು ಅಂಚೆ ಕಾಗದದ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ (Stamp Size)

ಮಹಾರಾಜರ ಮುಖಚಿತ್ರ ಬರೆದಿರುವುದು. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೊರಳಿಗೆ ಧರಿಸುವ ಡಾಲರ್ ಮೇಲೆ ಶಕ್ತಿದೇವತೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆದಿರುವುದು, ವೈ. ಸುಬ್ರಮಣ್ಯರಾಜು ಅವರು ದಸರೆಯ ನೋಟವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕಿರು ಪ್ರಮಾಣದ ಕಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುರುವುದು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಆ ಕಾಲದ ಕಲಾವಿದರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ದ್ಯೋತಕವೆನ್ನಬಹುದು. ಇಂದು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರಭಾವ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಾವಿದರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸಿದೆ. ದೈಹಿಕ ದಂಡನೆಗಿಂತ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಂಡನೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ನಾನು ಕಂಡ ಕಲಾಜೋಡಿ

ಕಲಾವಲಯದಲ್ಲಿ ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಗುರು ಅವರ ಜೋಡಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಯಾವುದೇ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಹೋದರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಇವರೀರ್ವರಲ್ಲಿ ಓರ್ವರು ಬಾರದಿದ್ದರೇ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿರಿ ಎಂಬ ನೇರ ನುಡಿ ಪರಿಚಯಸ್ಥರಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿನ ಕೇಂದ್ರ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸನಿಹದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಗಾಂಧೀನಗರದ ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯರ ಚಿತ್ರ ಕಲಾಭವನಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೇ ಇವರೀರ್ವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಾತಾಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ನಾಡಿನೆಲ್ಲೆಡೆ ನಡೆದ ಅಥವಾ ನಡೆಯಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಅವರೊಡನೆ ಹೇಳಿದಾಗಲೇ ತೃಪ್ತಿ. ಮೌನಂ ಸಮ್ಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ' ಎಂಬಂತೆ ಗುರು ಅವರದು. ಕೆಲವೊಂದು ವೇಳೆ ನಿನ್ನ ಪುರಾಣ ಪೂರ್ತಿ ಹೇಳಿ ಬಾ ನಾನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹುಸಿಕೋಪ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಾಗಲೇ ಮಾತಿಗೆ ಫುಲ್‌ಸ್ಟಾಪ್ ಹಾಕಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಅಥಿತ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಯತ್ನ ಅವರದು. ಒಂಟಿ ಜೀವಿಗಳಾದ ಈರ್ವರು ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಹೋದರೇ ಕ್ಷೇಮವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೇ ಒಂದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೇಂದರೇ ಹಲವಾರು ವರ್ಷ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರೊಡನಾಟದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಪ್ರಚಾರ ಪಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯ ಶೈಲಿಯನ್ನರಿಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ವಿಷಾದವೇ ಸರಿ. ತಾವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಸ್ಕೆಚ್ ಆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿನ ನಿರ್ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ನಿರ್ಮೋಹದ ಗುಣ ಅನ್ನಬಹುದು.

ಕವಿಯಾಗಿ ಗುರು

ಬಿಡುವಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಓದುವ ಹವ್ಯಾಸದ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಕವನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಹವ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರ ಒಡನಾಟವೇ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಾಗಿ ಪರದಾಟ.

ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಿತ್ತಾಟ, ಸಿದ್ಧಿಯೇ ಇಲ್ಲದೇ ಸುದ್ದಿಗಾಗಿ ಬಡಿದಾಡುವವರ ಮನೋ-ಧರ್ಮ, ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಕಲೆ ನಲುಗುವಿಕೆ. ನಡೆಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಬಿಲ್ಲು. ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ೪೦ಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಕೆಲವು ಸ್ಥಳೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಕಂಡಿವೆ. ಬೆಪ್ಪೇಶ ಎಂಬುದು ಕಾವ್ಯನಾಮ.

ಈ ಕಾವ್ಯನಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ವಿಚಾರವಿದೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ವಿವಿಧ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಗುರು ಅವರಿಗೆ ಆದ ಅನುಭವಗಳು ನೋವುಗಳನ್ನು ಹಲವಾರು ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ಹೇಳಲಾಗದೇ ಬೆಪ್ಪನಂತೆ ಇದ್ದುದರ ಪರಿಣಾಮ ಈ ಅಂಕಿತನಾಮ-ವಿರಬಹುದು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಇವರನ್ನು ಕವಿಯಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಿ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದು ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಂಪ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಸಿ ಗೌರವಿಸಿದುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ

ದಿನಚರಿ

೮೫ ವಯಸ್ಸಿನ ಗುರು ಅವರು ಮೈಸೂರಿನ ವಿವೇಕಾನಂದ ನಗರದಲ್ಲಿ (ಮನೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಂ.೧೧೪೬, ೪ನೇ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ) ಈಗ್ಗೆ ೧೯ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಇವರು, ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಇಲ್ಲದ ದ್ವಿಚಕ್ರ ವಾಹನ ಓಡಿಸುತ್ತಾರಂತೆ ನಿಲ್ಲು ಅಂದಾಗ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಹೋಗು ಎಂದಾಗ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಯಾವ ಮೂಲೆಗಾದರೂ ಈ ದ್ವಿಚಕ್ರವಾಹನ ಹೋಗುತ್ತದಂತೆ. ಟ್ಯೂಬ್-ಟೈರ್ ಬದಲಿಸುವ ಗೋಜೆ ಇಲ್ವಂತೆ, ಅಷ್ಟು ಸಲೀಸಾಗಿ ಪಂಕ್ಚೇರು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಹೇಳಿದಂಗೆ ಕೇಳುತ್ತದೆ ಈ ನಮ್ಮ ದ್ವಿಚಕ್ರವಾಹನ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳೆರಡನ್ನು ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿರವಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿ-ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮನೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಿಂದಿಡಿದು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಬಟ್ಟೆ

ಒಗೆಯುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಗೃಹಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಇವರಿಗೆ ನಾ ಹೇಳಿದಂಗೆ ಈಗ ಏಕೋ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಶರೀರ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಹೇಳಿದಂಗೆ ನಾ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೊಂಚ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾ ಅದರುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಸಾಧನೆಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೈ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇಡೀ ದೇಹವೇ ಅದರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ಮಾತಿಗೆ ಎಳೆದಾಗ ಅವರ ಕಂಠ, ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ ಕುಂದಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಚ್ಚೆ ಪಂಚೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಜುಬ್ಬಾ ಧರಿಸಿ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಗನ್ನು ನೇತುಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಶ್ಯ ಮೂಗಿಗೇರಿಸಿ ಹೊರಡುವ ಆ ದೃಶ್ಯ. ತಿರುಗಾಟದ ಆ ನಡೆ ನಾನು ಹಿಂದೆ ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯರ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ (೧೯೭೦-೮೦) ನೋಡಿದ ನೋಟವೆ. ಅದೇ ಎತ್ತರ ಅದೇ ಬಿತ್ತರ ಒಂದಿಂಚು ದಪ್ಪ ಸಣ್ಣ ಆಗದೇ ಅದೇ ಮೈಮಾಟ, ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಗುಡುಗುಡು ಓಡಾಟ, ಜೀವನಾನುಭವದ ಮಾತಿಗೆ ಶುರುಮಾಡಿದರೇ ಕೇಳ್ವವರಿಗೆ ಎಂದಿಗೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನೋ ಎಂಬ ಪರದಾಟ, ಬನ್ನಿ ಬೋರಾಗಿದೆ ನನ್ನ ಮಾತು ಎನ್ನುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಗಂಟಲ ಒಳಗೆ ತುರುಕಲು ತಿಂಡಿಕೊಡಿಸಿ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಾಡಲು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಅನುಸಿರಿಸಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಗುರು ಅವರನ್ನು ನೀವು ಯಾಕೆ ಮದುವೆ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿದರೇ ಬಿಡುವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಹಾರಿಕೆ ಉತ್ತರ. ವಯಸ್ಸಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅಂದರೇ ನನಗಿನ್ನು ವಯಸ್ಸಾಗಿಲ್ಲವೆ? ಆದಾಗ ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಚಟಾಕಿ ಹಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲೊ ಒಂದು ಕಡೆ ಒಂಟಿತನ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತೆಂಬುದಂತೂ ನಿಜವಾದರೂ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಮನಸ್ಸು.

ಇತರ ಕಲಾವಿದರಂತೆ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನ, ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವಘೋಷಿತ ಮಾಹಿತಿ ಪತ್ರ ಇವರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕಡೆಯುವ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿ ವಿಗ್ರಹವು ದೇವಾಲಯದ ಒಳಗಾಗಲೀ, ಹೊರಗಾಗಲೀ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಿತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನಮಗೇಕೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಂತೆ ಗುರು ಅವರು ಬರೆದ ಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರವೂ ಮುದ್ರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜನತೆಗೆ ತಲುಪಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆ ಅವರದು.

ಆಚಾರ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಭವನವು ೩೦ನೇ ವರ್ಷದ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ವಯಸ್ಸು ೭೦ರ ಗಡಿದಾಟಿದವರಿಗಾಗಿಯೇ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ

ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ (೨-೪-೨೦೦೦ ರಿಂದ ೪-೪-೨೦೦೦ ಭರಣಿ ಗ್ಯಾಲರಿ ವಿವೇಕಾನಂದನಗರ ಮೈಸೂರು) ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗುರು ಅವರು ಭೂದೃಶ್ಯವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಮೆರೆದಿದ್ದರು. ಆ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತರಾದ ಎಂ.ಜಿ. ಶುದ್ಧೋದನ, ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ, ಎಸ್. ಕಾಳಪ್ಪ, ಪಿ.ಆರ್ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಇಂದು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಇರುವ ಆರ್. ಸೀತಾರಾಂ, ವಿಷ್ಣುದಾಸ್ ರಾಮದಾಸ್, ರಾಮನರಸಯ್ಯ, ಸೋಲಾಪುರಕರ್, ಶಿಲ್ಪಿ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಇವರುಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದುದು ಒಂದು ನೆನಪು ಮಾತ್ರ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಹಳೇ ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ವಿವಾಹವಾಗದೆ ಉಳಿದವರಾದ ದಿವಂಗತರಾದ ಕೆ.ವೆಂಕಟಪ್ಪ, ಪ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಸುಭಾಷಿಣಿದೇವಿ, ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ದಿ॥ ಆರ್. ಎಸ್ ನಾಯ್ಡು ದಿ॥ ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸಯ್ಯ, ಮತ್ತು ಎಂ.ಈ. ಗುರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕಲಾ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವಂತಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿವಾಹವಾಗದ ಕಲಾವಿದರು ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯೋಧರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಮಾಶಾಸನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ನೀಡುವ ಮಾಸಾಸನ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇನ್ನಾವ ಆದಾಯ ಮಾರ್ಗ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದ ಗುರು ಅವರು ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಪಂಚಾಮೃತವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ "ಚಿತ್ತ ಸ್ವಾಸ್ಥವೇ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲ" ಎಂಬ ಸೂತ್ರವನ್ನರಿತು ಜೀವನದ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸದಾಚಾರಿ ಕರ್ಮಯೋಗಿ ಕಲಾಜೀವಿ.

ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಕಲಾ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯುನ್ನು ಬಂಡವಾಳ-ವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದರೇ ಅಥವಾ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯದಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದಾಗ ಕ್ಷಿಪ್ರರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆಯ ರಿಂಗಣವನ್ನು ಬಳಕುವ ನಡುವನ್ನೋ ಇಲ್ಲವೇ ನಾದತಾಳಗಳ ಲಯವನ್ನು ನುಡಿಸುವವರ ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ರೇಖಿಸಿಜನಮನ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಲು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೇ ಅವರಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಭೆ ಹೊರಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಕೆ.ಕೆ.ಹೆಬ್ಬಾರರವರು ರೇಖೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಒಂದು ಸಂಚಲನವನ್ನು ನಾಡಿಗೆ ನೀಡಿದಂತೆ ಗುರು ಅವರು ಮಾಡಲು

ಬೇಕಾದ ಪ್ರೌಢವಿದ್ಯೆ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೇ ಅದನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ. ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಶೆ ಪಡದ ನಿರ್ಮೋಹಿ ನಿರ್ಮಾತ್ಸರಿ, ನಿಃಕಳಂಕ ಸರಳತೆಯ ಸೋಪಜ್ಞಿ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಚಾಯ

೭-೭-೧೯೨೩ : ಜನನ ಎಂ.ಈ. ಗುರು, ತಂದೆ ಈಶ್ವರಯ್ಯ, ಮುದ್ದಪೂರ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ,

೧೯೩೯ : ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಗೀಳು.

೧೯೩೯-೪೧ : ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾಭ್ಯಾಸ.

೧೯೪೧-೧೯೪೪ : ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಚಿತ್ರಕಲಾಭ್ಯಾಸ.

೧೯೪೨ : "ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ" ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ.

೧೯೪೪ : ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ.

೧೯೪೫ : ಮಾಡಲಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ (ಡಿಪ್ಲೋಮಾ)

೧೯೪೬-೪೮ : ಡಿಸೈನರ್ ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಕ್‌ಮೇಕರ್ (ವುಡ್‌ಕಟ್ಸ್) ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆ (ಬದನಾಳ ಖಾದಿಸೆಂಟರ್)

೧೯೪೭, : ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರ (ಭೂಗತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ) ಮತ್ತು ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ.

೧೯೪೯ : ಕಲಾವಿದ ಮೈಸೂರಿನ ನವಜ್ಯೋತಿ ಸಿನಿಮಾ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಅನುಭವ.

೧೯೫೦ : ಕಲಾವಿದ ಪ್ರಕಟನಾ ವಿಭಾಗ. ರಾಜ್ಯ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ. ಮೈಸೂರು.

೧೯೫೫ : ತರಬೇತಿ ೬ ತಿಂಗಳು ಯುನೆಸ್ಕೊ ಆಡಿಯೋ ವಿಜುಹಲ್ ಏಡ್ಸ್ ಸೆಮಿನಾರ್, ನವದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವ.ಶಿ.ಸ. ವತಿಯಿಂದ

೧೯೫೬ : ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆ ಯುನಸ್ಕೋ ಪಂಡಮೆಂಟಲ್ ಎಜುಕೇಶನ್ ಸೆಮಿನಾರ್, ಇಲವಾಲ ಮೈಸೂರು ವ.ಶಿ.ಸ ವತಿಯಿಂದ

೧೯೫೪-೧೯೬೫ : ಕಲಾವಿದ ಸದಸ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮಂಡಲಿ, ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (೧೨ ವರುಷ)

೧೯೬೨ : ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಸೇವೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ

೧೯೬೨ : ಓರಿಯೆಂಟೇಷನ್ ಸ್ಟಡಿ ಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ (ಎ.ಟಿ.ಐ)ನಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸೇವೆ.

೧೯೬೪ : ತರಬೇತಿ ಅನುಭವ ಪ್ರದರ್ಶನ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್, ರಾಜಪುರ (ಮುಸ್ಸೂರಿ) ಯು.ಪಿ.

೧೯೭೨ : ಎ.ಟಿ.ಐ. ವತಿಯಿಂದ ೫ ಹಳ್ಳಿಗಳುದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸೇವೆ.

೧೯೭೮ : ಅಂಡ್‌ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ಯೂಟ್ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ.

೧೯೭೮-೮೩ : ೫ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳ ನಕಲು ತಯಾರಿಕೆ ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವತಿಯಿಂದ.

೧೯೮೦-೮೬ : ಸದಸ್ಯ : ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

೧೯೮೩ : ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ : ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು

೧೯೮೫ : ಗೌರವ : ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಫ್ಟ್ ಸೊಸೈಟಿ ನವದೆಹಲಿ

೧೯೮೮ ರಿಂದ ೧೯೯೩ : ಅಧ್ಯಕ್ಷ : ವಿವೇಕನಂದ ನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳ ವೇದಿಕೆ, ವಿವೇಕಾನಂದನಗರ ಮೈಸೂರು-೨೩

೧೯೯೩ : ಸನ್ಮಾನ : ೧೯೯೭ನೇ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನೋತ್ಸವ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ

ಸದಸ್ಯತ್ವ :
೧) ಚಿತ್ರಕಲಾ ಸಂಘೆ ಮೈಸೂರು
೨) ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು
೩) ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕಲಾವಿದರ ಮಹಾ-ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು
೪) ಜೆ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಹಳೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಘ, ಮೈಸೂರು
೫) ಜೆ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಸಂಗೀತ ಸಭಾ ಮೈಸೂರು
೬) ವೀರಶೈವ ಸ್ನೇಹ ಬಳಗ, ಕುವೆಂಪುನಹಗರ, ಮೈಸೂರು

೧೯೮೮ ರಿಂದ ೨೦೦೬ : ವಿವೇಕಾನಂದನಗೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ವೇದಿಕೆಯ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಈಗಲೂ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ : ಉಪಾಧ್ಯ ಕಲ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮೈಸೂರು.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ದರ್ಶನ

ಗುರುವರ್ಯಾ ನೀವ್ ಹಾಕಿರುವಿರಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಕಚ್ಚೆ
ನಿಮಗೇಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಇಚ್ಚೆ
ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಸಾರ ಎಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರೊಚ್ಚೆ
ಕಾವಿ ಹಾಕದಿದ್ದರೂ ಬಲುಹಿಡಿತ ಕೈ, ಬಾಯಿ ಕಚ್ಚೆ
ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್‌ಗಳನ್ನು ನೀವ್ ಅಪಾರವಾಗಿ ನಚ್ಚೆ
ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬಾಳುವುದೇ ಇವರ ಮನ ದಿಚ್ಚೆ
ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಅವಾರ್ಡ್‌ಗಳೆಲ್ಲವು ನಿಮಗೆ ಬಲು ಕೊಚ್ಚೆ
ಗಿಡ್ಡನೆಯ ದೇಹಕ್ಕಂಟಿರುವ ಬಗಲ ಚೀಲದ ತುಂಬಾ ಸ್ಕೆಚ್ಚೆ
ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ ದೋಸ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಬರೀ ರ್‍ಯಾಪಿಡ್ ಸ್ಕೆಚ್ಚೆ
ಬರೀ ರ್‍ಯಾಪಿಡ್ ಸ್ಕೆಚ್ಚೆ
ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರವನ್ ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯವಿಷಯಂಗಳಿಗೆ ನೀವ್ ಹಣವನ್ನೆಂದೂ ಬಿಚ್ಚೆ
ಮನಸ್ಸು ಮುದುಡಿದಾಗ ಮನ ಅರಳಿದಾಗ ಆಗಾಗ ನಶ್ಯ ಮೂಗಿಗೇರಿಸುವ ಹುಚ್ಚೆ
ನಿಮಗದೇ ಬಲು ಇಚ್ಚೆ
ನಿಮಗದೇ ಬಲು ಇಚ್ಚೆ

ರಚನೆ
ಎಲ್.ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ

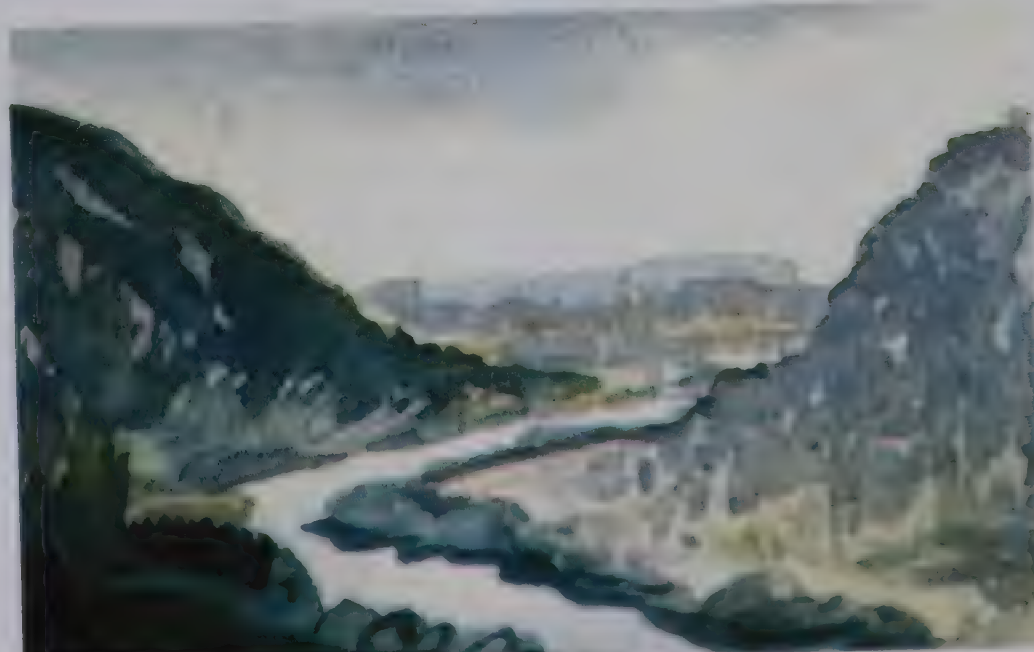
ಜಲವರ್ಣ
ಕಾರಂಜಿ ಕೆರೆ

ಜಲವರ್ಣ
ಚಾಮುಂಡಿ ವನ

ಜಲವರ್ಣ
ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ

ಜಲವರ್ಣ
ಗಣೇಶ ಉತ್ಸವ

ನೇಯ್ಗೆ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ

ತೈಲವರ್ಣ

ತೈಲವರ್ಣ

ಕಳೆ ಕೀಳುವವರು

ತೈಲವರ್ಣ
ಓದಿಹೇಳೋ ಮಗಾ....

ಜಲವರ್ಣ

ಗ್ರಾಮ್ಯ ನೋಟ

ಜಲವರ್ಣ
ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತ

ಜಲವರ್ಣ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನೋಟ

ತೈಲವರ್ಣ ಕಿಟಕಿಯಿಂದಾಚೆ

ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಬಿತ್ತಿಚಿತ್ರ ಶ್ವೇತವರಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಅರಮನೆ

ಜಲವರ್ಣ
ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಸೀತೆ

ಜಲವರ್ಣ

ಶ್ರೀರಾಮ, ಸೀತೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ

ಜಲವರ್ಣ
ಲಂಕೆಯತ್ತ ಹನುಮಂತ

ಸೀತೆಯ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ
ಜಲವರ್ಣ

ಜಲವರ್ಣ
ಆಕಾಶ ಗಂಗೆಯ ಮಜ್ಜನ
(ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು)

ಜಲವರ್ಣ
ಮುಖಪಟ

ಜಲವರ್ಣ
ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ

ಶಿರಾ

ಜಲವರ್ಣ
ಮಹಾಕವಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವರು

ಜಲವರ್ಣ

ರಾವಣ-ಮಂಡೋದರಿ

RAPID SKETCH MASTER

M. E. GURU

During the freedom movement, Mahatma Gandhi's messages and protest calls were highly valued and accepted by public even though he was not seen in person. His portrait was taken in procession by students and freedom fighters. Thousands became his followers and virtually left their homes and professions to join "Quiet Indian movement" and Salt Satyagraha. They were highly influenced by the slogans "Wear only khadi" "Independence our Birth Right" and so on. But many Indians not accepted Mahatma's non violent methods and took to violence. But, the aim of all Indians was one and the same "Obtain Freedom" !.

Many artists were also active in the freedom movement. Three artists can be mainly identified from the Old Mysore Area. The first one, Late R.S. Naidu, joined Youth Congress as a student of Fergusan college of Poona and participated in Freedom movement. He was sent to jail in 1930, 1934 and 1939. He was in contact with Mahatma Gandhi and others. While in jail, he bent towards Marxism and sculpted the portrait of Lenin in clay and punished by Jail authorities. Later on also he did great drawings and sculptures and remained a Northern Star in the art field of Mysore (1906 to 1985).

The second one, Late Rumale Channabasavaiah of Doddaballapur in Bangalore district (1910 – 1988) participated in the freedom movement in 1930 and was imprisoned at Bijapur jail and then Vijapur jail at Ahamed Nagar. Again in 1939 – 40 he

was imprisoned at Central Jail, Bangalore, as a political prisoner. But still he pursued Art. After independence he become a full pledged Artist of his own unique style of landscapes and later on became a member of the then Mysore Legislative Council also.

The Third one is our own M.E. Guru, who has seen the above artists in near proximity. While he was a student, he participated in the freedom movement and jailed. While in jail he drew Gandhiji's portrait on the wall in charcoal and was reprimanded by the jailor. His interesting journey in the art field, while fighting for different causes are explained in the next few pages.

M.E. Guru, was born at Muddapur of Hospet Taluk in Bellary District. There is an interesting episode to his birth. His mother was worried due to the deaths of her male children after birth; Their family saint Sri Advani Gavimatta swamiji assured her that another son will be born and that the child be sent to his matt for education and later to became the next pontiff of the matt. Soon after few months, in 1923, Gurupadayya was born . Due to the religious activities of his father Matada Eshwaraiah, the boy also got influenced towards Bhajan, Dhyana, Sankirtan, Dharana and Reading. After three to four years, his parents were so reluctant to send their son to the matt as promised, they sent him to his sister's house at nearby village and arranged for his schooling there itself. When the swamiji visited the village after few months, he came to know about the boy's absence and later took another boy as his heir to the matt. After few more months, the swamiji died and so Gurupadayya stayed back. But alas! fate saw to it that this boy stayed a bachelor throughout his life !

LOVE OF ART

Gurupadayya studied at Saint Joseph's High School but could not pass SSLC. Family problems also increased. His love for art is

far more than his love for studies. He started drawing pictures as seen from the books. He was drawing pictures in his school books, school walls etc. inspite of the beatings and scoldings. It was nothing for him. As he could not get any job, he was forced to herd the cattle for some time. During this period, he read "Marethuhoda Samrajya" (Forgotten Empire) written by welknown novelist "Galaganatha" and greatly influenced by it. He started visiting "Hampi" with a new vision and enthusiasm and this resulted increased interest in Art. Once when he was touching a colour painting with keen interest at a shop in Hospet market, he was scolded of by the shop owner. This incident rekindled his dream of joining an Art School and paint like that colour picture. The problem was, which art school he has to join ! There were only three Art Schools at that time. D.V. Halbavi's Dharwad school of Art, A.N.Subbarao's Bangalore Kalamandir and Chamarajendra Technical Institute of Mysore.

He obtained a recommendation letter by begging some person and went to Bangalore and joined A.N. Subbarao's Kalamandira by paying Rs. 10 /- consessional admission fees with the condition that while studying he would condition and prepare jack fruit photo frames after getting them cut properly for the use of the art school . He did this work for 2 years during 1939 – 41 and completed Madras Art Exam. But he felt bored and sad as he could not get sufficient time for art studies due to the frame works which used to take lot of his time. Hence, he decided to leave and go to Mysore to join CTI. But , again the problem was to get a proper lodging .

Usually all Veerashaiva Matts give maximum importance for education and dasoha (Boarding). They believe in "Anna Dasohakkintha Munna Dasohavilla" (There is no greater offering than that of food to the needy). With this background, Bettadapura swamiji allows him to stay in his Free Student's Hostel. As he had already studied for 2 years at Bangalore, he got admission to 3rd year at C T I . N.G. Pavanje was the then superintendent of CTI while Y.Subramanyaraju , S.Nanjundaswamy and afterwards F.M.Suffi and Keshava murthy were teachers.

INVOLVEMENT IN FREEDOM FIGHTING

Mahatma Gandhi's calls "No independence till the youth of this country gets up" and "leave schools and colleges; enter freedom movement" were effected Guru to a maximum extent. Freedom fighter and friend T.S.Subbanna gave much needed push and they lived like a mixture of "milk and honey". They started to collect students from CTI and chanted slogans before the school and other circles and squares, chanted "Vande Mataram" and got booted by police and kept in the station for one to two hours or the entire day. Next day also the same thing being repeated as a film roll ! Elder leaders advised them to do more than this slogan shouting. H.C.Dasappa, Yashodaramma and others preached methods and routs of secret missions (1942 Quit India Movement).

Both of them used to walk to Paduvarahalli after finishing their dinner at the hostel around 8 pm. Dasappa was waiting for them. After making that day's enquiry, he used to show them the plan for next day. He used to offer them sumptuous meal and also money. Even now, Guru feels great just recollecting this incident !

On few occasions after pasting the posters without the knowledge of police, they could not return to hostel. So, they used to sleep under the trees or on the varanda of some one's house and return to the hostel early in the morning without giving any knowledge of their activities. But the watchman caught them and intimated the authorities and they were forced to go without food as punishment. But still their aim was firm. Once, the police authorities tried to control the student activities by putting them in the central jail. His highness Shree Jayachamaraja Wodeyar's birthday celebration fell on one such days. People used to install his photo in public and private places, wished him a long life ahead and sweets were being distributed by the palace. But no such celebrations and sweets were permitted inside the prison. Guru thought "Why not honor Mahatma Gandhiji's photo instead of His Highness?" and immediately he drew a portrait of Mahatma Gandhiji on the prison wall itself and shouted "Vande mataram!" Soon the Jailor came there and insisted he wipe away the portrait or face the consequences. Instead, Guru drew the portrait of His Highness also alongside Gandhiji. The jailer was impressed by this act and simply applauded Guru. This was an unforgettable moment for Guru. When the meals were not good, students used to sing the song "Hanumanta Raya, B.T. Ramayyana banta, Mysooru Jaile Vaikunta, Anna tindavarige balu sankata" (Hotelier Ramayya was on contract to provide meals to jail birds and Hanumantaraya was his agent).

Guru and his friends were entrusted with the work of blowing crude bombs to increase administrative problems. In addition to this, they have to collect people and distribute pamphlets for the meeting of H.C. Dassappa and others and send messages regarding the movements of the leaders. He used to carry his sketch book along with him. Whenever the police caught him, he would show them his sketch book and plead that he is a student of CTI and he is attending the school daily and they could verify his attendance

book and he has no connection with freedom protests. But few policemen could find out the truth and they beat him with their boots till his pants were wet with pain. He says all these are memories of the past. Even though, he did not move in the fore -front, he did lot of underground works for the freedom struggle and is fully satisfied with this. Once in a while he ponders about those days of unselfishness with present one with full of selfish motives ! He remembers the second struggle against the Princely rule of Mysore King after independence. "India is one. No rule of King" was the call and so again he was sent to jail at Mysore with others.

Guru did all these struggles hand in hand with his art studies and passed the Art Diploma in 1944 with first class. On seeing these achievements, the superintendent N.G. Pavanje called him to his room and appreciated his studies as well as his activities in the freedom movement which moved Guru to tears ! He advised Guru to join "Modeling Course" and gave him concession for 2 years and allowed admission for the Third Year Course.

Modeling was usually done in clay. After processing the clay properly, they used to study by making flowers, elephants, horses crocodiles etc., in clay on wooden boards. Then they used to take sittings of models and do the modeling works and dry them. All these works were well taught to Guru by one Velayudhachar of CTI.

PATH TO EMPLOYEMENT

One year after completion of his modeling course, there was a call from "Badanval Khadi Gramodyog Center" for appointment of designers. Pavanje called Guru and advised him to join the same and gave him recommendation. This paved way for his employment at Badanval, 10 kms from Nanjangud. This Center used to manufacture Sarees, Rugs, Towels etc., with more than 25 workers

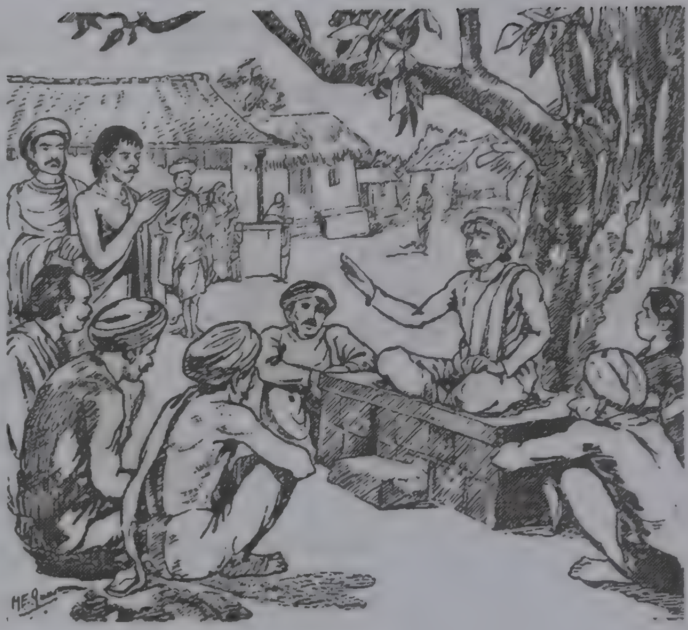
and officers. Guru underwent training in textile designing and appointed as Designer cum Block maker. He mastered colour dying and printing as well as block making which helped standard production of materials. This is actually a commercial art and handwork is very important. Each colour should be etched with separate block without touching the other one. He did his own research and developed interesting designs for printing. He worked there for 2 years during 1946 to 48 .

STUDIO ART EXPERIENCE

Guru was not satisfied with his appointment at khadi center since the payment of Rs. 45/- pm was not enough for him. Through his friend Gurunanjaiah he joined "Navajyothi Studio" as an Artist. This was the first studio of Karnataka. Guru befriends with one of the nine Directors, Sri Embaraiah who was the art director of the Studio. During those days, there was no concept of out door shootings. All sets were prepared inside the studio itself and film shooting was carried out. Wood work and paintings were main things for indoor shooting and Guru took it as a challenge and did all these works day in and day out with interest.

Usually, Art Directors were not the products of any art schools and only through work experience they rose to that position. Hence they could not gauge the realistic and artistic approaches in these works, which caused them embarassment later. Once, studio settings and paintings were done during night time for the next day's shooting by other casual artists of the studio. When Guru came next morning, he could see many flaws in the drawings and paintings. As it was not proper, Guru made corrections and repaintings and explained them to the film director Kemparaje Urs who in turn scolded the studio artists for their clumsy handling. This

caused a kind of hatred amongst them and they started hatching for Guru's ouster from the Studio. But, due to his past experience in the freedom movement, he took it casually as not a big thing!.

As per Guru, Studio work gave him immense experience. Sceneries such as parks, dry and dying trees to show fire of love, forests, dry lands, etc., all are to be shown by huge paintings. Moulding of sculptures from one feet to ten feets in paper moulds ,preparing of weaponries in paper moulds and finishing them in colours, using of tempera colours to all works, painting big screens by climbing ladders or on big stools with huge brushes, all these things gave him a different kind of insight to the then Film Industry. But this was not a permanent job . Work was available during film shootings only with piece work payments and the groupism amongst art workers made him to leave and search for other jobs.

COMMERCIAL ART EXPERIENCE

After leaving Navajyothi Studios, he continued drawing sketches with more vigour. During those days there was a high demand for artists to draw book illustrations by Adult Education Council, Mysore. They offered Guru to illustrate the book. "Arogya Bhagya" by N.Bhadraiah. Guru did the cover illustration in three colours and other single colour illustrations suiting the contents of the book and also took pain for the layout of the entire book. This was the first printed book illustration of Guru and attracted attention of the readers to a great extent.

Then, M.R. Ramaswamy offered Guru to paint the cover page as well as other illustrations of his book "Our Mysore". This

continued with illustrating of "Pustaka Prapancha" weekly published by Adult Education Council. But however, on commercial point of view, these illustrations could get him only about Rs. 2 /- per picture, which was a high price in those days.

A.C. Devegowda was the then Chief Officer of Adult Education Council . After seeing the beautiful illustrations of Guru, he thought of appointing him on permanent basis. He asked Guru. It was really most interesting offer for Guru. But, while accepting he did not loose to mention. "Sir, you know how much work I turn up in a month. Please fix the salary properly". The C.O. smiled and asked him to work from next day itself. Even though the salary for degree holders was Rs.40/- Guru's salary was fixed at Rs.75/ - per month!

During another situation the then English officer Eagleton invited artists to prepare charts for adult education. Late P.R. Thippeswamy who was one year senior to Guru also attended with many of his colour paintings. Guru was the only one who took only his small sketch book. When Eagleton saw the sketch book he was so impressed by it, he simply asked Guru to prepare all the charts ! But, Guru modestly told him that the he can't do it by himself. Eagleton told him to get assistance of other artists, but responsibility of Guru's ! Thippeswamy who was there, offered to do 4 – 5 charts. Afterwords, Thippeswamy searched and went to Guru's residence along with colours, papers etc., and prepared the charts. This was the beginning of a long cherished friendship between these two great artists.

Guru's greatest achievement was illustrating "Janapriya Valmiki Ramayana" of "Kuvempu", being published by Adult Education Council. He used to visit Kuvempu on each week, obtain details of the part and situations and then drew first in pencil and finally in Indian ink. Guru remembers one episode. Once, Kuvempu told

him there is no beauty of "Malenadu in your drawings, The greeneries of nature should have been more beautiful, It seems you came from a "Bayalu seeme". Immediately Guru explained "It is not so. We are writing about a single great soul. How can I fill all the nine Rasas into that. If I show the beauty of nature etc., then the main figures would be faded out. An Artist should know what to draw and how. You are a great man. Please excuse me if I talked nonsense". Kuvempu was very pleased by this reply and told him "Artists and writers should have the guts to defend their works. I saw it in you" and called his wife to offer a hot cup of coffee to Guru. Again after one or two weeks, when Guru went to his house, Kuvempu told him not to waste time by going himself like this as Guru's drawings are most acceptable to him and asked him to directly hand over them for printing. But as Guru insisted that meeting him in person enhances his knowledge, Kuvempu told him "Do as you wish"!

There were about 40 illustrations including the cover page centering upon Rama, Lakshmana, and Seetha's childhood, adulthood, oldage etc without altering their personalities. He also did the layout of all the pages of this book which was released in 1950 by the then Chief Minister Sri. Chengala Reddy in a memorable function. His art teacher S.N.Swamy was also very pleased to have such a student. After this, demands were started pouring for illustrations of Books written by greats like "Dejagow", "HSK" and others. This "Ramayana" of 510 pages saw seven to eight prints so far !

There is another interesting episode as to why his name was shortened as "M.E. Guru" from "M.E. Gurupadaiah". On seeing his long name written on drawings. Kuvempu once advised him "See how short I have made my name Kuvempu (Kuppalli Venkatappa Puttappa). Why can't you shorten your name also as "Guru" ? This is how Gurupadaiah became known as "Guru".

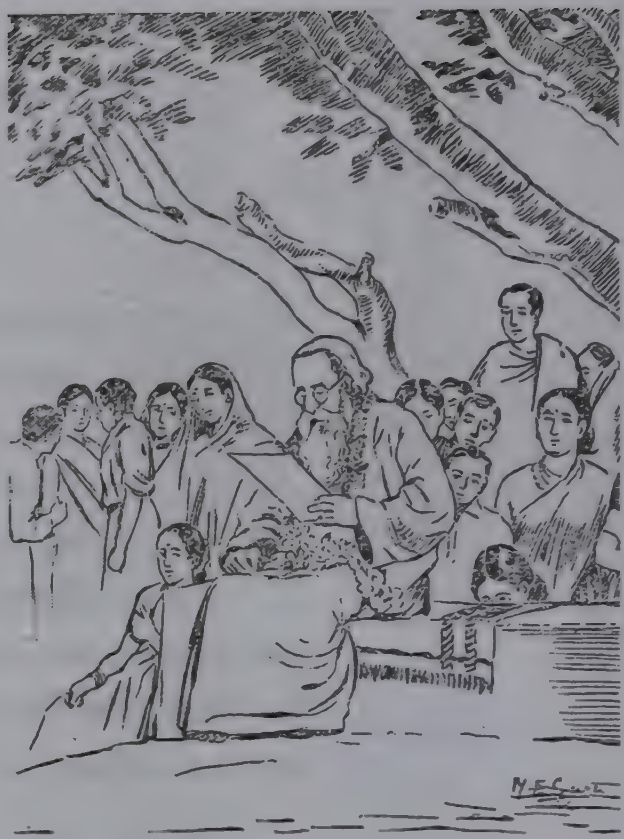
Guru says Kuvempu was a great creative soul and it was an honour to illustrate many of his books.

As the main aim of Adult Education Council is to build a healthy society, UNESCO, an organization of UNO, sponsored fundamental education seminars and Audio – Video seminars and trained selected few persons in Film scripts, Animation, Stencil Making, Silk screen printing etc., so that they can teach the officers who come to Karnataka. Guru's part in these trainings were of considerable amount. By attending training in "Book cover Design Illustration" and "Book page layouts", Guru obtained more and more insight in preparing of text books with new look.

Almost all the text books published by the Education Department Text Book Council have been illustrated by Guru only. In those days, there were many painters, but very few illustrators. Guru did countless illustrations during his 12 years of long service to the text books, monthly and weekly periodicals and other private printers. His speed in preparing illustrations was astonishing. Sitting with a snuff box and a thermos flask of coffee, he used to finish illustrations of an entire book in a single night! This is like running of a racing horse ! This was an astonishing feat in those days!.

After his retirement from Adult Education Council in 1962, he was appointed as an artist of Orientation Study Center, Mysore, by the Administrative Training Institute. He obtained higher training at Mussori in UP and other centers. Under the Panchayatraj Rural Development Programme he used to prepare visual posters depicting developed methods for cultivation, how to harvest rain water in ponds and lakes, how to choose better seeds and so on for exhibition in the villages. When this institution was merged with the State Government in 1967, he became a State Government

Employee and retired from government service on superannuation in 1978. He worked as a Fine Arts Exam Invigilator, Evaluator and a member of the Question Paper Preparation Committee also.

FRESCO REPRODUCTIONS

After his retirement, he was entrusted the work of fresco reproductions at Jain monastry at Shravana Belagola, Varahaswamy temple at the Mysore Palace premises, Rajavade of Naragundha, Revanasidheshwara temple of Shira, along with Y.Subramanya raju, S.S.Kukke, M.A.Chetty, Kamalakshi, Nanjunda Rao, S.Kalappa, M.S.Chandrashekhar and others. While reproducing the frescos, an artist's cleverness lies in copying the original with the same type of faded colours and it won't require any other variations. To copy a painting on the ceiling, the artist had to lie flat on his back on a wooden scaffold, fix a tracing paper on the ceiling and trace the original painting. Then, he had to place this tracing on a paper or canvas sheet and copy the same painting . It is always easy to reproduce a wall painting than a ceiling painting. Guru did his best in this work.

He was selected as a member of the Karnataka Lalithakala Academy for two terms from 1980 to 86 and was also conferred with the Lalithakala Academy Award.

SOCIAL ACTIVITIES

Active participation in cultural and other institution has been a never ending feature of Guru. As he has been staying in Mysore for the last 50 years, he has been involved in all sorts of art activities of this city. He worked as a member of the Dasara art exhibition

committee for almost 35 years. He laments over the greatness of Dasara art exhibitions of those days to that of the present mundane ones.

He, along with P.R. Thippeswamy, Raghottamaputty, S. Kalappa, M.J. Shudhodhana, R. Sitaram and other artists started Chitrakala Sangha, in Mysore to promote art exhibitions, helping needy artists and honoring the award winners.

Artists of Mysore were not interested in one man art exhibitions for two reasons -one was the expenditure and the other was that as they were known to all as artists, what is the necessity of conducting separate one man exhibitions ! -. With regard to Guru, almost all of his illustrations were being printed and seen by thousands, he had not felt the need to exhibit his works separately.

He is a life member of Karnataka Chitrakala Parishath, Bangalore & worked as an executive committee member also . He also became a member of "Chitrakalavidara Mahaparishath" of Bangalore and participated in its activities as well as the activities of C T I. In addition to this, he is a member of Mysore Freedom Fighters Welfare Association, J.S.S. Old Students Association, J.S.S, Sangeetha Sabha, Veerashaiva Sneha Balaga, Vivekananda Nagar Residents' Forum, Upadhya Kalapratishtan and other institutions.

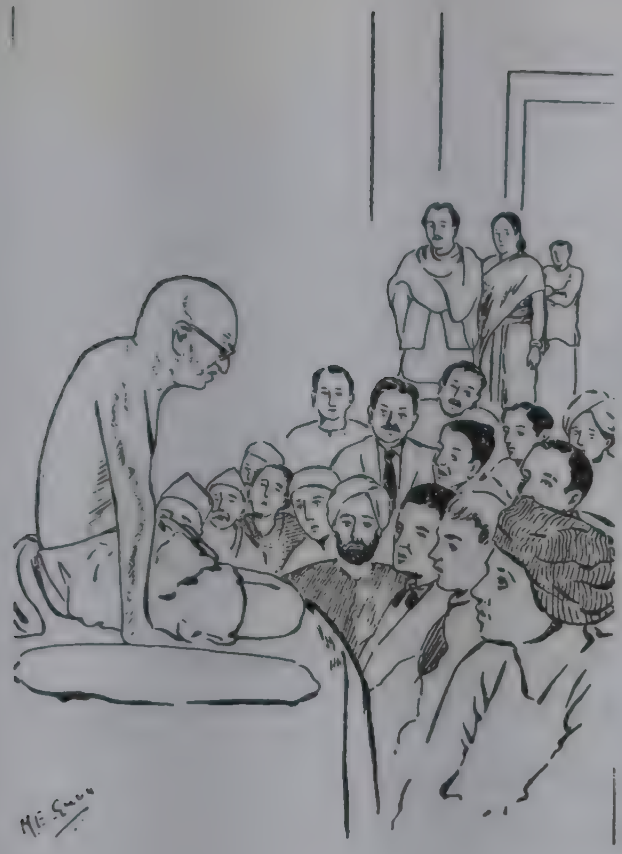
Even though he had not aspired for worldly awards, he was recognized and honored with the "All India Veteran Artists' Art Exhibition Award" in 1985 and recognized as a "Karnataka State Freedom Fighter". He was also honoured in Mysore as well as at his birth place, Kampli.

FOUNDATION FOR REALISTIC ART

In Earlier days, Paintings and drawings in Karnataka as well as in other parts of India were highly influenced by folk materials. We can see the examples of Kangra, Pahadi, Madhubani, Rajput, Mughal, Mysore, Tanjur styles as well as Ajantha frescos. All these styles are similar to one another in one important aspect – individual importance – i.e, to highlight the importance of Kings and Priests, all other characters including Queens were being shown in smaller figures. There is no perspective even in painting the throne and other backgrounds. The King is shown in sitting in a very high position and others are shown in diminishing volumes. Even in drawing trees we can almost count the leaves ! But, after the invent of British, the entire art field was changed beyond recognition.

Instead of giving importance to individuals, persepective pictures with light and shade, colours entered India. This style first started at J J School of Art, Bombay. After the invent of British Realistic Art Education System, many who have studied them started teaching it in all places of India. Prior to this, Raja Raviverma (1848 – 1906) studied in Britain and after coming back to India gave visual forms to all the main Gods and Godesses of our land and started a kind of art revolution. People simply accepted this and wanted the same type. So naturally this art grew in India. Elders to S.N.Swamy, Y.Subramanya raju, F.M. Sufi and others like Keshaviah, Y.Nagaraju, Shankara Raju, N.G.Pavanje accepted realistic art and the next generation artists also forced to accept and do realistic art. This Realistic Art was stamped its foot throughout India through paintings of Gods and Godesses and calender paintings.

After Ravivarma, calender paintings of Gods done by Shilpa Siddanthi Siddalinga Swamy, Nagendrastapathi, M T V Acharya , S.M.Pandit ,S S Kukke and others became highly popular. But,

Guru continued only with his realistic sketches and found peace in it.

RAPID SKETCHES

Line drawing is like the main root of a tree. It is the foundation of Art studies . Drawing is the main base of every picture. Sketches can be understood as the minimum effect of drawings. Showing the outer line drawings leaving all kinds of depths, lights and shade effects are the best sketches. Drawing of sketches from life without giving room for details and finishing them on spot are called "Rapid Sketches". Volumes of thousands of such rapid sketches done by Guru are there, showing the cultural and social aspects of ordinary people of a entire generation.

Guru has more than 70 volumes of books of such rapid sketches he did during his long artistic life. The pages are full of sketches depicting day to day life of common people doing "Suryanamaskara" (Saluting the sun) early in the morning, women folk sweeping the front of their house, putting rangoli early in the morning and other activities including lovers embracing ! etc., It is like, you name it , it is there in his sketch book !

On perusal of his title page drawings one will get insight and enjoyment. Starting from mother breast feeding her baby to that of wrinkle faced toothless old people, he did all kinds of illustrations where one can recognize the race and region of the people depicted therein. His innumerable sketches showing village life, ponds, live stock, a farmer smoking a beedi in his mouth while carrying the plough on his shoulder going to his field with his oxen, after ploughing his field having his lunch under a shaded tree at noon with his wife, taking a nap after lunch, returning back with his oxen and plough after sunset, collecting of cow dung, eating

dinner at the veranda of his house and going to sleep, all these mundane matters opens an encyclopedia to the life of India's great village life.

His drawings depicting trees, shrubs and creepers show the beauty of seasons such as during midday, while raining, after the rain etc. in small sketches which all contains beautiful space layouts for book designing.

Starting from pencil sketches in the early stages, he continued in ink drawings for rapid sketches. The importances of these drawings are that one can see the hardship as well as the satisfied lifestyle of the farmers our villages.

BOOK ILLUSTRATIONS

Knowledge of rapid sketches are very helpful for illustrating text books and other books. At the time of printing, Guru used to leave the paper white background with minimum line drawings on it. He used to obtain roundness by thick and thin crossed lines showing light and shades like photos.

In another style he obtained the final effect by using only a brush, showing graded dark colors. Boldness can be seen in these beautiful drawings. In addition to the above method, Guru used to draw with white paint on black paper using lime block method which can be printed even on an ordinary news print. To draw a picture with two to three colours on an ordinary letterpress, separate blocks were to be prepared for each colour. The responsibility of both artist and blockmaker were important in such illustrations. Usually, Guru's cover designs have different colors whereas inside illustrations have only a single colour.

He also did wash drawing or monochrome paintings using transparent colours, ivory black or lamp black for some pictures and for others he used poster colours mixed with white for half tone blocks. For showing shades in some line block drawings he pasted screen papers also. Some of his illustrations for Ramayana, crop harvesting, etc., were prepared in half tone block method and shows his proficiency in such illustrations.

SHARANA CHARITAMRITA

Guru illustrated this book which is second to only Kuvempu's "Valmiki Ramayana" with Indian ink nib drawings. This book having 900 pages was written by Dr. Siddaiah Puranik and published by Adult Education Council in 1964. There are 72 illustrations. Each of them are beautifully done with great effort using the technique of light and shade and with perfect perspective in human figures. Guru did a lot of field work by studying many books regarding "Sharana Samskriti" (Veerashiva Philosophy) and also utilised his own fine cultural background, before illustrating this great book. He studied the historical, cultural and social background of that era and created perfect figures. His drawings of Madivala machideva, Kumbara Gandaiah, Madara Chennaiah, Ragada Sankanna, Dohara Kakkaiah, Nulige Chandaiah, Hadapada Appanna, Allama Prabhu in "Anubhava Mantap", Maralu Shankaradeya, Akkamahadevi in Kadalivana – all superbly done with great devotion. All these illustrations are reflection for his achievements.

POSTERS

One of the main objects of Orientation Study Center is to educate the people through posters. In one such poster with bilingual language "The enemy within", Guru did fitting illustration of a merchant mixing stones etc., to food grains, boot leggers, lazy person sleeping after lunch, man forcing for dowry etc., There were other posters with titles like – "Faith is our Right", "Join Army to

save Nation", "Increase production by good crop", "Save environment", "Farmer is Nation's Back Bone" etc., in many languages.

COLOUR PAINTINGS

Even though Guru drew human figures in realistic style, he used European impressionism in his nature paintings. He did his small size paintings with transparent colours. Most of them were spot paintings. His biggest paintings are ¼ th size of a water colour sheet. Almost all such paintings were sold to foreigners. For him, small is beautiful. His miniature paintings done to the size of a postal card or so are more powerful than many big size paintings. In those days, senior artists used to show their proficiency in such works which usually we can't find from present day artists. Guru did about 40 oil colour paintings on canvas depicting Ramanyana and they were widly exhibited throughout Karanataka by Adult Education Council.

ART DUOS AS SEEN BY ME

P.R.Tippeswamy and M.E.Guru were the well known art duos in our Art field for many years. Both these bachelors used to go to all the functions together. Whenever they go to Bangalore, they used to visit M T V Acharya's Acharya Chitrakala Bhavan at Gandhi Nagar. I have seen them there on many occasions. Thippeswamy used to talk and explain all the views to M T V Acharya and Guru used to sit silently. In almost all the art committees where Thippeswamy was a member he did see that Guru also a member of that committee ! But fate did different things. While Thippeswamy was having a knack of getting publicity and importance for his deeds, Guru did not. He stood with his sketches only. This may be due to his background as such!

GURU AS POET

Whenever he found free time he used to read books and started writing poems. On seeing the day to day conflicts between artists, their attitude for power and fame and down fall of art field due to politics were all the objects for his poems. Many of his 40 poems have been published in local periodicals and souvenirs. "Beppesha" was his pen name.!

He was also recognized as a poet and was honoured in a sahithya Sammelana at Kampli of Hospet taluk, after taking him in a procession. This is a honour to the Art field also.

GURU'S DIARY

85 year old Guru is living at Vivekananda Nagar extension of Mysore City for the last 19 years. (House No. 1146, 4th Main road). He still travels by foot and use public conveyance which shows his steadfastness. Cleaning the house, washing his cloths and cooking vessels, preparing of his food and coffee, all household cores are being carried out by himself. He always travels wearing his favorite " Kachepanche and jubba" with a long bag and a snuff box. He has kept his physic as before and has a very good memory for his age. He offers his visitors coffee made by him. When he is questioned as to why he did not marry, he simply replies that he could not find time! He never shows up his lonliness, if any , to others.

He has not done any "one man exhibitions". He has no collection of publications, pictures etc, to give a biodata. He believes that his art is being exhibited continuously through the books he illustrated.

Guru actively participated in the "Art camp" and "Samvada Program" for artists, co-sponsend by Acharya Chitrakala Bhavan

(30th Anniversary celebration) and Bharani Gallery, Vivkeananda nagar, Mysore from 02-04-2000 to 04-04-2000, along with other greats such as Late M.J.Shudhodana, Late Raghotham Putty, Late S.Kalappa, Late P.R.Thippeswamy, R.Seetharam, Vishnudas Ramdas, Ramanarasaiah, S.J.Solapurkar and Shilpi Siddalingaiah, which was unique and first of its kind in Karnataka Art Field.

There is another important fact to be remembered. That artists like K.Venkatappa, P.R. Thippeswamy, Subhashinidevi, R.S. Naidu, Rumale chennabrasaviah and M.E. Guru who stayed unmarried have did great service to the art field. Probably no other fine arts field has such a number of bachelors.

Guru has been living with his megre amount of pension being given to the freedom fighters and another pension given by the department of Kannada and Culture. He believes in "Chitta Swasthyave Arogyake Moola" (Praceful mind is the base for Health)

If he had utilized his skill in rapid sketches just by exhibiting them or just drawing them in public while some music or dance programs were being conducted and had he got some followers who could clap him in public, as being done by many present day artists, Guru could have been a household name in this Land. Guru had all the talent to electrify the viewer just by his line drawings like our own great Padmashree K K Hebbar, who could enchant the viewer with his great lines!. But Guru has not aspired for any such fame and that is the sadest thing to comment! So, finally let us solute a human being who is a freedom fighter, Artist and an old gentleman amongst us for his selfless dedicated life.

1923	:	Mr. M. E. GURU was born as one of the sons to late Sri. Eswaraiah of Muddapur, Bellary District on 7th July, 1923.
1938	:	On complection of high school studies ho came to Bangalore.
1939	:	He passed the priliminary Examination in Drawing & Fine Arts of Madras Government
1940	:	He came to Mysore joined as a student in Fine Arts section at Chamarajendra Technical Institute,and secured a free boarding at the Bettadapura Hostel, Mysore.
1944	:	He obtained his diploma in arts at the Fourth year itself.
1945	:	He took up Modelling courses and obtained Diploma in a single year.
1946	:	He under went a training cource in Textile Designing and secured a job at the Badanvalu khadi Centre as Textile Designer, Block-maker and Artist. Here he worked on WOODCUTS too.
1949	:	He returned to Mysore for better prospectus. Worked as an Artist in Navajothi Studio.
1950	:	He was appointed as an Artist in the Adult Education Council, Mysore. He served for 12years. This was a memorable period he says. Here he participated in all branches of Fine Art, Viz, Oil Painting, Water Colour Painting, Book Covering, Book Illustration, Audio - Visual Techniques etc. Which engaged his full attention. In the Mean time he worked as an Artist Member Of the Government. National Text Book commity for a decade from 1955 to 65. Among his achievements during this period he reckons (1) Rendering Book Illustrating to Dr. K. V. Puttapa's Janapriya Valmiki Ramayana and Dr. Siddaiah Puranik's Saranacharithamratha as most cherishing/ (2) Memories. Under the patronge Of Council, He recived a special training in Audio-Visual Methods Conducted by the Govt.Of India for Six months. He had participated in a number of seminars, Literery aid arts workshops and exhibitions during the period. He was an Examinar for Govt. Examination for Drawing.

1962	:	He was appointed by the Orientation Study Centre, Mysore as Artist. When this Institution was merged with the State Govt. in 1967, He became a state Govt. employee. He received training at Mussorie. Making of posters, Filmstrips, Silk-Screen painting, Stencils, Wall painting for village murals, planning and organisation of Exhibitions for rural Development works etc., were some of the many items on which he secured first hand experience.
1978	:	He reitred from the State Govt. service on Superannution. He was selected and continues as a member of the Lalitha Kala Akademy in Karnataka. Reproduction of fresocos at Jaina monestry, Sravanabelgula.
1983	:	Was attended to by him last Year. This year he was completed. The Reproduction of fresco, Sri. Rama Pattabhisheka at the Varahaswamy Temple in the premises of Mysore Palace.
<u>GENERAL</u>	:	Sri. Guru has been an artend Freedom Fighter in his student period from 1942 to 47. He suffered imprisonment in 1942.
<u>Appreciators</u>	:	International Artists like Mr.Edward Ardy Jhony R.A.and Mr.maclaurens who served as Tutors at the Audio-visual Training camps at New Delhi and Elsewhere.(Mysore).
<u>Admirors</u>	:	Among them Sri.A.C. Deve Gowda, former Director of public Instruction, Sri. T.V.Thimme Gowda, former chief officer of Adult Education Council and DPI of Karnataka, and all the Directors of Adminstrative Traning Institute, Mysore from 1962 to 1978 were outstanding.
<u>Mysore Dasara Exhibitions:</u>	:	Right from his student carrear, as a displayer of his works and source of his works in musium and Sri.Venkatappa Art Gallery,He is a member of the Fine Arts keep a rough sketch book the use it Deily's Says Mr. GURU for budding Artists. He knows the worth of it, as he is always equipped with his own sketch book even now.

KARNATAKA LALITHA KALA ACADEMY AWARD, BANGLORE.1982-83

ALL INDIA VETERAN ARTISTS ART EXHIBITION AWARD: 1985 (FEB.9TH) BY REPRODUCTION OF FRESCO PAINTING AT THE NARAGUNDA RAJAVADE 1986.

MEMBER; CHITRAKALA SANGHA, MYSORE.

LIFE MEMBER: CHITRAKLA PARISHATH, BANGALORE.

MEMBER; CHITRAKALA MAHAPARISHAT, BANGALORE.

LIFE MEMBER; J.S.S. COLLEGE OLD STUDENTS ASSOCIATION(MYSORE).

LIFE MEMBER J.S.S. SANGEETHA SABHA, MYSORE.

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦ ೦೦೨

Karnataka Lalithakala Academy
Kannada Bhavana, J.C. Road, Bangalore 560 002